

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Fakulta pedagogická
Katedra společenských věd

Bakalářská práce

Význam a historie Zlaté stezky pro kulturní tradice regionu

Vypracovala: Angelika Tesařová
Vedoucí práce: Mgr. Helena Stejskalová

České Budějovice 2015

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou bakalářskou práci vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledky obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích, dne 24. dubna 2015

.....

Angelika Tesařová

Poděkování

Tímto bych chtěla velmi poděkovat vedoucí mé bakalářské práce Mgr. Heleně Stejskalové za její cenné rady a odborné vedení při vypracování předkládané bakalářské práce. Dále bych tímto ráda poděkovala své rodině za jejich podporu při psaní mé bakalářské práce.

Anotace

Cílem předkládané bakalářské práce je popsat historický vývoj Zlaté stezky, dále pak zhodnotit její kulturní a společensko-historický význam pro prachatický region v historii i v současnosti. Bakalářská práce se sestává ze tří částí.

První teoretická část práce je zaměřena na zpracování historického vývoje české části Zlaté stezky. V této části je také popsán historický vývoj města Prachatic, neboť město Prachatic je se Zlatou stezkou neodmyslitelně spjato.

Druhá teoretická část předkládané bakalářské práce pojednává o společensko-historickém a kulturním významu Zlaté stezky pro prachatický region.

Tématem třetí části práce je dotazníkové šetření a prezentace jeho výsledků o začlenění historie a významu Zlaté stezky do výuky dějepisu či základů společenských věd v prachatických školách jako neopominutelné kulturní tradice regionu i blízkého okolí Prachatic.

Klíčová slova: Zlatá stezka, historický vývoj Zlaté stezky, město Prachatic, společensko-historický a kulturní význam Zlaté stezky

Annotation

The aim of this bachelor thesis is to describe the historical development of The Golden Path, to evaluate its cultural and socio-historical meaning for the region of Prachatice. The thesis consists of three parts.

The first part is focused on the historical development of The Golden Path. The historical development of the town Prachatice is described in this section too because it is closely related to The Golden Path.

The second part of the thesis deals with the socio-historical and cultural meaning of The Golden Path for the region of Prachatice.

The third part presents the results of the questionnaire given to the secondary school students. This questionnaire examined the question whether the history and the meaning of The Golden Path are included in the curriculum for History and Civics at the secondary schools in Prachatice.

Key words: The Golden Path, the historical development of the Golden Path, the town Prachatice, socio-historical and cultural meaning of The Golden Path

Obsah

Úvod.....	8
1 Historický vývoj Zlaté stezky.....	10
1.1 Základní informace o Zlaté stezce	10
1.2 Zlatá stezka a její tři hlavní větve	11
1.3 Zlatá stezka a její název.....	12
1.4 Prachatická větev Zlaté stezky v pravěku.....	13
1.5 Historie prachatické větve Zlaté stezky	15
1.5.1 První písemné zmínky o Zlaté stezce.....	15
1.5.2 Původní tržní osada Prachatice	16
1.5.3 Založení nového města na Zlaté stezce.....	17
1.5.4 Husitské války a jejich dopad na Prachatice a Zlatou stezku	19
1.5.5 Hrad Hus	20
1.5.6 Držitelé města Prachatice a Zlaté stezky.....	21
1.5.7 Zlatá stezka a Prachatice za vlády rodu Rožmberků	21
1.5.8 Vydání soumarských řádů	22
1.5.9 Zlatá stezka na počátku 17. století	23
1.5.10 Vliv stavovského povstání a třicetileté války na Zlatou stezku a Prachatice.....	23
1.5.11 Postupný zánik Zlaté stezky	24
1.6 Zlatá stezka a její další dvě větve	25
1.6.1 Vimperská větev Zlaté stezky.....	25
1.6.2 Kašperskohorská větev Zlaté stezky	26
2 Společensko-historický a kulturní význam Zlaté stezky	28
2.1 Společensko-historický význam Zlaté stezky	28
2.1.1 Soumaři a soumarské řemeslo	28
2.1.2 Soumarští koně.....	30
2.1.3 Podoba Zlaté stezky.....	31
2.1.4 S čím se na Zlaté stezce obchodovalo.....	32
2.1.5 Sůl nad zlato	32
2.1.6 Jak probíhal obchod se solí.....	33
2.2 Kulturní význam Zlaté stezky v dnešní době.....	34
2.2.1 Slavnosti solné Zlaté stezky.....	36
2.2.2 Oslavy milénia Zlaté stezky.....	37
2.2.3 Grainetský soumarský spolek a soumarské pochody	38
2.2.4 Hraniční přechod přes Mechový potok.....	39

2.2.5	Turistické a naučné stezky po Zlaté stezce	39
2.2.6	Expozice v Prachatickém muzeu věnovaná Zlaté stezce.....	40
2.2.7	Univerzita 3. věku	41
2.2.8	Informovanost o Zlaté stezce a zájem historiků o dané téma	42
3	Praktická část.....	44
3.1	Dotazníkové šetření.....	44
3.2	Cíle výzkumu, výzkumná otázka a předpoklady	44
3.3	Metodika výzkumu.....	45
3.4	Výzkumný soubor	46
3.5	Prezentace výsledků dotazníkového šetření.....	47
3.6	Interpretace výsledků dotazníkového šetření a vyhodnocení předpokladů	54
	Závěr	58
	Seznam literatury a zdrojů	60
	Seznam použitých zkratk	63
	Seznam příloh	64
	Přílohy.....	65

Úvod

Tématem předkládané bakalářské práce je, jak již sám název práce napovídá, význam a historie Zlaté stezky pro kulturní tradice regionu. Téma Zlaté stezky mě vždy velmi zajímalo, neboť pocházím z Prachatic a Zlatá stezka je s tímto městem neodmyslitelně spjata. Z důvodu lokálního umístění jsem největší pozornost v předkládané bakalářské práci věnovala české části prachatické větve Zlaté stezky. Ve své bakalářské práci jsem se pokusila o přehledné sepsání historického vývoje české části Zlaté stezky a v následujících částech práce jsem se zabývala popisem a hodnocením společensko-historického a kulturního významu Zlaté stezky. Předkládaná bakalářská práce je rozdělena na dvě části teoretické a část praktickou.

První teoretická část bakalářské práce se zabývá zpracováním historického vývoje Zlaté stezky. V této části práce jsem se snažila podat základní informace o Zlaté stezce: o jejím názvu, o možném využití trasy prachatické větve Zlaté stezky již v pravěku, o jednotlivých větvích Zlaté stezky, o prvních písemných zmínkách dokládajících existenci této významné komunikace, o rozkvětu a následném zániku Zlaté stezky. V uvedené části práce je také zakomponovaná historie města Prachatic.

Cílem druhé teoretické části bakalářské práce je popsat a zhodnotit společensko-historický a kulturní význam Zlaté stezky pro tradice regionu.

Z předchozích dvou uvedených částí práce vychází praktická část, která obsahuje dotazníkové šetření a prezentaci jeho výsledků. Uvedené dotazníkové šetření, se uskutečnilo na vybraných prachatických školách. Tématem dotazníkového šetření bylo zjistit, jakým způsobem je začleněna historie a význam Zlaté stezky do výuky dějepisu či základů společenských věd (občanské výchovy) jako neopominutelné kulturní tradice regionu i blízkého okolí Prachatic.

Nejvýznamnějšími zdroji, se kterými jsem při vypracování předkládané bakalářské práce pracovala, pro mne byly knižní publikace od PhDr. Františka Kubů a PhDr. Petra Zavřela, odborníků na Zlatou stezku, kteří vydali ve spolupráci Jihočeského muzea v Českých Budějovicích a Prachatického muzea, třísvazkové dílo věnované tématu Zlaté stezky. Tato díla byla vydána i v Německu. Autoři se ve svých dílech zabývají nejen historickým vývojem Zlaté stezky, ale také se věnují interpretaci výsledků jejich dlouholetého terénního průzkumu jednotlivých větví české části Zlaté stezky.

Mezi další nejvýznamnější zdroje, ze kterých jsem čerpala nové poznatky při zpracování daného tématu, byly knižní publikace a novinové články PhDr. Václava Starého, dlouholetého pracovníka a ředitele Státního okresního archivu v Prachaticích, jež se ve svých dílech věnuje historii města Prachatice a Zlaté stezky.

Nadále jsem se opírala o informace ze *Zlaté stezky: Sborníku Prachatického muzea* a časopisu *Šumava*, do nichž také píše své články již zmiňovaní autoři, PhDr. František Kubů a PhDr. Petr Zavřel.

Předkládaná bakalářská práce využívá několik odlišných metod práce. V teoretických částech práce, ve kterých jsou uvedené základní informace o Zlaté stezce či je zde popsán historický vývoj Zlaté stezky a společensko-historický a kulturní význam Zlaté stezky, jsou použity především deskriptivní a diachronní metody práce. Praktická část práce, jež byla založena na dotazníkovém šetření a interpretaci jeho výsledků, využívá deskriptivní a diagnosticko-vyhodnocovací metody práce.

1 Historický vývoj Zlaté stezky

1.1 Základní informace o Zlaté stezce

Zlatá stezka byla významnou středověkou dopravní komunikací, která spojovala české země nejen s německým Podunajím, ale také po její trase bylo do Čech dováženo zboží z jižních zemí a dokonce i z Orientu. Nejvýznamnější surovinou, která byla Zlatou stezkou dopravována z východoalpské oblasti do Čech, byla sůl.

Sůl byla do Pasova dovážena po řece ze solných středisek v okolí Reichenhallu, Halleinu a Hallstadtu. Poté byla sůl přenášena v dřevěných prosticích soumarskými koňmi z Pasova do Čech po trase Zlaté stezky.¹

Obchod na Zlaté stezce byl obousměrný. Do Čech se z Pasova dále mimo soli dováželo jižní ovoce, víno, koření, sukno a vzácné zboží z Itálie a Orientu. Do českých zemí byly dopravovány i různé řemeslnické výrobky. Při zpáteční cestě soumarští koně na svých hřbetech nesli obilí, slad, chmel, pivo, máslo, sladkovodní ryby a sklo. V 16. století se obchodovalo i s prachatickou kořalkou, která byla ovšem potajmu převážena v obilí.²

Na trase Zlaté stezky nedocházelo jen k obousměrnému obchodu, nýbrž díky této komunikaci docházelo k vzájemnému ovlivnění a propojení české a německé kultury. Zlatá stezka se zasloužila i o osídlení dosud neobývaných šumavských hvozdů, neboť v blízkosti její trasy byla zakládána mnohá soumarská sídliště či strážní hrady.

Nejvýznamnější města ležící na této komunikaci byla města Pasov na straně německé a na straně české to bylo město Prachatice.

Zlatá stezka měla do poloviny 14. století pouze jednu hlavní větev, která vedla z Pasova do Prachatic. Avšak systém Zlaté stezky se v průběhu doby rozrostl o další dvě větve této významné komunikace.³

¹FENCL, Pavel, Jana KOUTNÁ, František KUBŮ a Jan Antonín MAGER. *Prachatice*. 1. vyd. Praha: Paseka, 2007, s. 20-21. Zmizelé Čechy. ISBN 978-80-7185-843-0.

²STARÝ, Václav. Soumarští koně nepřeváželi jen sůl, ale i zboží z Orientu. *Listy Prachaticka*. 17. 6. 2003, roč. 12, č. 140, s. 18. ISSN 1210-7042.

³KUBŮ, František a Petr ZAVŘEL. *Zlatá stezka: Historický a archeologický výzkum významné středověké obchodní cesty. 1. Úsek Prachatice - státní hranice*. 1. vyd. České Budějovice: Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích, 2007, s. 9. ISBN 978-80-86260-62-4.

1.2 Zlatá stezka a její tři hlavní větve

Prachatická větev

První - nejstarší a nejvýznamnější větev Zlaté stezky, nazývaná též Dolní Zlatá stezka, která směřovala z Pasova do Prachatic, je známa od počátku 11. století. Trasa prachatické větve Zlaté stezky vedla na německé straně přes tato města: Salzweg, Strasskirchen, Leoprechting, Kringell, Großthannensteig, Vendelsberg, Aussernbrünst, Deching, Ernsting, Oberleinbach, Schiefweg, Waldkirchen, Böhmzwiesel, Fürholz, Grainet, Leopoldsreut a Bischofsreut. Na straně české se jednalo o tato města: České Žleby, Volary, Blažejovice, Albrechtovice a Libínské Sedlo.

Vimperská větev

Druhá – Střední Zlatá stezka, jež je využívána od počátku 14. století (vznikla před rokem 1312), vedla z Pasova do Vimperka. Vimperská větev Zlaté stezky procházela na německé straně přes tato města: Ernsting, Wotzmansreut, Reut, Winkelbrunn, Hinterschmiding, Herzogsreut a Philippsreut. A na české straně Střední Zlatá stezka vedla přes tato města: Strážný, Žlábky, Havranku, Horní Vltavici, Kubovu Huť, Arnoštku, Korkusovu Huť a Solnou Lhotu.

Kašperskohorská větev

Třetí – Horní Zlatá stezka, jejíž vznik spadá do poloviny 14. století (byla založena před rokem 1356), mířila z Pasova do Kašperských Hor. Na německé straně trasa Zlaté stezky vedla přes tato města: Salzgattern u Vendelsbergu, Röhrnbach, Harsdorf, Freyung, Kreuzberg, Mauth a Finsterau. Na straně české stezka vedla přes tato města: Bučinu, Kvildu, Horskou Kvildu, Zhůří, Červenou či Kozi Hřbety.⁴

V předkládané bakalářské práci se z důvodu lokálního umístění budu podrobněji věnovat prachatické větvi Zlaté stezky.

⁴KUBŮ, František a Petr ZAVŘEL. *Zlatá stezka: Historický a archeologický výzkum významné středověké obchodní cesty. 1. Úsek Prachatic - státní hranice*. 1. vyd. České Budějovice: Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích, 2007, s. 9. ISBN 978-80-86260-62-4.

1.3 Zlatá stezka a její název

Název Zlatá stezka se pro tuto komunikaci začal užívat až v polovině 16. století. Do té doby se Zlatá stezka nazývala podle svého cíle, např. „česká cesta“, „cesta z Pasova do Prachatic“, „cesta z Pasova do Vimperka“ či jen „solná cesta“, „soumarská cesta“ nebo „silnice v lese“.⁵

Roku 1524 byl poprvé užit německý termín „Guldin Steig“ v nově vydaném solním řádu pro rakouský solní obchod. Tento název se velmi rychle začal používat nejen na straně německé, ale ujal se i v Čechách. Roku 1562 je poprvé název „Zlatá stezka“ v německé podobě zaznamenán v prachatických městských knihách. Český název „Zlatá stezka“ byl vůbec poprvé v písemné podobě použit 21. února roku 1566 v listině, kterou psali prachatičtí měšťané Vilému z Rožmberka.

Název Zlatá stezka byl souhrnný pro všechny tři jednotlivé větve této komunikace. V dnešní době se můžeme setkat i s termínem Zlatá solná stezka, což je ovšem mylné a nepřesné označení této komunikace. Jak jsem se již výše zmiňovala, po Zlaté stezce se nepřepravovala výhradně jen sůl, ale i jiné zboží, což tento termín nepřipouští.⁶

Proč se Zlaté stezce začalo říkat zlatá? O samotném vzniku názvu této komunikace se vedou spory dodnes. Existují dva typy výkladů, proč se Zlaté stezce říká zlatá. První výklad pojednává o tom, že název „Zlatá stezka“ je odvozen od vzácného kovu, který se na Šumavě a v Pošumaví těžil. Druhý výklad vychází z předpokladu, že Zlatá stezka poskytovala lidem, kteří na její trase žili, značné bohatství z přiváženého zboží, proto se jí začalo říkat „Zlatá stezka“.⁷

Paul Praxl⁸ se domnívá, že název „Zlatá stezka“ není odvozen od těžby a rýžování zlata, nýbrž je odvozen od dálkové obchodní komunikace, které jsou uděleny zeměpanské svobody. A nadále je název spjat s komunikací, jež byla velmi vzácná, neboť poskytovala značný zisk.

⁵PRAXL, Paul. K dějinám názvu Zlatá stezka. In: KUBŮ, František a Jaromír BENEŠ. *Zlatá stezka: Sborník Prachatického muzea*. Prachatice: Prachatické muzeum, 1994. roč. 1, s. 35.

⁶STARÝ, Václav. Zlatá stezka nebyla pouze spojnicí pro obchod se solí. *Listy Prachaticka*. 12. 6. 2003, roč. 12, č. 136, s. 19. ISSN 1210-7042.

⁷NEUMANN, Jiří. *Šumava: Zajímavosti o lidech, přírodě a řemeslech*. Líbeznice: Víkend, 2009, s. 20. ISBN 978-80-7433-005-6.

⁸PRAXL, Paul. K dějinám názvu Zlatá stezka. In: KUBŮ, František a Jaromír BENEŠ. *Zlatá stezka: Sborník Prachatického muzea*. Prachatice: Prachatické muzeum, 1994. roč. 1, s. 35.

Všechna výše uvedená kritéria Zlatá stezka splňovala a to především v jejím vrcholném období, které nastalo v první polovině 16. století. V této době se také začal užívat název Zlatá stezka.

1.4 Prachatická větev Zlaté stezky v pravěku

První písemné zmínky o Zlaté stezce pocházejí z počátku 11. století, avšak existují teorie, podle nichž trasa prachatické větve Zlaté stezky mohla být využívána již v dobách dřívějších. Řada archeologů nevyklučuje možnost, že Zlatá stezka byla používána již v pravěku.

Nové terénní průzkumy dr. J. Michálka v okolí Pasova a Freyungu a záchranné archeologické výzkumy na české straně Šumavy poskytly důkazy o tom, že Zlatá stezka (jakožto dopravní komunikace přes Šumavu do Bavorska) mohla existovat již v pravěku.⁹

Jaromír Beneš a Marek Parkman¹⁰ uvádějí, že archeologické povrchové průzkumy této oblasti, které byly provedeny teprve v posledních letech, odhalily četné nálezy štípané industrie, již můžeme lokalizovat do období pozdního paleolitu nebo mezolitu. Další archeologické nálezy keramiky dokládají osídlení tohoto území již v době halštatské, laténské a především v době raného středověku.

Šumava byla osídlena již v době pozdního paleolitu a mezolitu (10. – 6. tis. let př. n. l.). Důkazem tohoto tvrzení jsou archeologické nálezy z okolí Prachatic, z povodí Blanice, z oblasti Lipna a z obou břehů Vltavy mezi Horní Planou a Vyším Brodem. Většina z nalezených předmětů byla zhotovena z materiálů z oblasti Franské Jury, což dokládá existující komunikaci přes Šumavu s bavorskou stranou. Roku 2004 byla také nalezena kolekce štípané industrie pocházející právě z této doby v okolí Blažejovic na trase prachatické větve Zlaté stezky.

Z doby neolitu (6. – 3. tis. let př. n. l.) jsou známy pouze menší nálezy kamenných broušených nástrojů, které pravděpodobně sloužily k nalezení nerostných surovin. Je jisté, že na výrobu těchto nástrojů byly užívány suroviny ze sousedního Bavorska.

⁹KUBŮ, František a Petr ZAVŘEL. *Zlatá stezka: Historický a archeologický výzkum významné středověké obchodní cesty. 1. Úsek Prachatic – státní hranice*. 1. vyd. České Budějovice: Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích, 2007, s. 19. ISBN 978-80-86260-62-4.

¹⁰BENEŠ, Jaromír a Marek PARKMAN. Staroprachatická sídelní aglomerace v pravěku a raném novověku. In: KUBŮ, František a Jaromír BENEŠ. *Zlatá stezka: Sborník Prachatického muzea*. Prachatic: Prachatické muzeum, 1994. roč. 1, s. 36.

V době eneolitu (3. – 2. tis. let př. n. l.) byly jihozápadní Čechy obydleny lidem chamské kultury, který obýval nejen české území, ale i bavorské území, což dokazuje existující cestu do sousedního Bavorska. I na Prachaticku byla již v této době založena sídliště. Důkaz o tom přináší nedávno objevené sídliště ve Strunkovicích nad Blanicí, které se nachází na prodloužené trase Zlaté stezky.

Ve starší době bronzové (2000 – 1500 let př. n. l.) lid únětické kultury již souvisle kolonizoval jižní Čechy. Podle dochovaných nálezů je tedy zřejmé, že se místní lidé podíleli na přepravování měděných ingotů z alpských důlních středisek, čehož jsou nám dokladem nálezy dochovaných depotů hřiven, které byly nalezeny nejen v předalpské oblasti, ale také i v jižních Čechách.

Mladší a pozdní doba bronzová (1200 – 700 let př. n. l.) představovala období, kdy jižní Čechy obýval lid knovízské kultury. Lid knovízské kultury na jihu Čech byl v pravidelném kontaktu s lidem bavorského i hornorakouského Podunají.

Někteří archeologové se domnívají, že trasa prachatické větve Zlaté stezky začala být využívána právě v době bronzové. Dokladem nám mohou být nálezy vrhacích bronzových zbraní, například v obcích Libínské Sedlo a ve Stožci byly nalezeny bronzové hroty kopí. Archeologové nevyklučují možnost, že nálezy bronzových hrotů kopí pocházejí z rozrušeného depotu, což by dokazovalo, že se zde již v této době nacházela cesta, která lemovala nejstarší trasu Zlaté stezky.

Ve starší době železné – halštatské (700 – 500 let př. n. l.) existoval ve střední Evropě komunikační systém, jež byl spojnicí severní Evropy s jižní Evropou, a který byl zaměřen mimo jiné i na obchod se solí.

V mladší době železné – laténské (500 let př. n. l. – 0 let) byly jižní Čechy postupem času osídleny Kelty, kteří měli velký zájem o nerostné suroviny (jednalo se o zlato, grafit a železnou rudu). Nálezy uvedených nerostných surovin ovlivnily obchodní styky s ostatními sousedními oblastmi. Z doby laténské je známo keltské oppidum Boiodurum, které se nacházelo na území dnešního Pasova v Německu. Keltské oppidum Boiodurum mělo ve své správě obchod s grafitem a také se solí z oblastí Hallein, Reichenhall a Hallstatt s jihobavorskými a jihočeskými oppidy. Před rokem 1927 byl v okolí Prachatic objeven zlatý statér (jedná se o keltskou minci právě z této doby).

V době stěhování národů (400 – 600 let n. l.) byly známy vztahy jihočeského a bavorského obyvatelstva, důkazem nám může být nalezené pohřebiště z Přešťovic u Strakonice, které se svým uspořádáním velmi podobá pohřebišti u Straubingu.

Raný středověk (5. – 11. století) představoval období, kdy Slované poměrně hustě obývali jižní Čechy i samotné okolí Prachatic. V raném středověku byla užívána prachatická část Zlaté stezky, což nám potvrzují dochované archeologické nálezy z okolí Starých Prachatic.¹¹

Díky archeologickým průzkumům Šumavy, které nám poskytly značné množství nalezených předmětů (kolekce štípané industrie, kamenné broušené nástroje, depoty hřiven či vrhací bronzové zbraně), které pocházejí již z pravěku, můžeme s velkou pravděpodobností říci, že trasa prachatické větve Zlaté stezky byla využívána již v této době. Archeologické nálezy na trase a v okolí Zlaté stezky svědčí nejen o užívání Zlaté stezky v pravěku, ale také dokládají osídlení některých částí Šumavy v této době. Je zde vidět nepochybné propojení českého území s Bavorskem, které umožňovalo nejen obchod mezi těmito oblastmi, ale také zde došlo k vzájemnému propojení a ovlivnění samotných kultur a to jak na straně české, tak i na straně německé.

1.5 Historie prachatické větve Zlaté stezky

1.5.1 První písemné zmínky o Zlaté stezce

„Nejstarší nepřímá zpráva o této obchodní cestě se zachovala v listině z 10. dubna 1010, kterou německý císař Jindřich II. daroval klášteru v Niedernburgu v Pasově rozsáhlé území mezi tokem řek Ilz, Rodel a Dunaj s hraničním hvozdem.“¹²

Vratislav II. daroval listinou z roku 1088, která je však považována za falzifikát z 12. století, vyšehradské kapitule území, které se nachází na prachatické trase Zlaté stezky a také jí umožnil vybírat clo na obchodní cestě vedoucí z Prachatic do Pasova. V této listině je zmíněna nejen původní tržní osada Prachatice (po založení nového města Prachatic se již tato osada nazývá Staré Prachatice), ale také je zde zmínka o stezce z Bavorska do Čech.¹³

Vyšehradská kapitula byla významnou církevní institucí nacházející se na pražském Vyšehradě.¹⁴

¹¹ KUBŮ, František a Petr ZAVŘEL. Zlatá stezka: *Historický a archeologický výzkum významné středověké obchodní cesty. 1. Úsek Prachatice – státní hranice*. 1. vyd. České Budějovice: Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích, 2007, s. 32-37. ISBN 978-80-86260-62-4.

¹² STARÝ, Václav. *Prachatice a Jan Neumann*. Prachatice: Městský úřad Prachatice, 1997, s. 16. ISBN 80-900811-0- X.

¹³ STARÝ, Václav. *Prachatice a Jan Neumann*. Prachatice: Městský úřad Prachatice, 1997, s. 16. ISBN 80-900811-0- X.

¹⁴ FENCL, Pavel, Jana KOUTNÁ, František KUBŮ a Jan Antonín MAGER. *Prachatice*. 1. vyd. Praha: Paseka, 2007, s. 5. Zmizelé Čechy. ISBN 978-80-7185-843-0.

Zlatá stezka i provoz na ní patřily pod správu těchto dvou výše uvedeným církevním institucím celé období raného a vrcholného středověku.

Císař Fridrich Barbarossa (1161) a později i jeho syn Jindřich VI. (1193) věnovali na přelomu 12. a 13. století klášter Niedernburg pasovským biskupům, čímž se tato obchodní komunikace dostala později pod správu pasovskému biskupství.

Na straně české vyšehradská kapitula spravovala Zlatou stezku až do roku 1420. V okolí pohraničního hvozdu podél Zlaté stezky vyšehradská kapitula také vlastnila značný majetek, který jí náležel až do počátku 15. století.¹⁵

1.5.2 Původní tržní osada Prachatice

Cílovými body Zlaté stezky bylo určeno biskupské město Pasov na Dunaji na německé straně a na straně české se jednalo o tržní osadu vyšehradské kapituly Prachatice (dnešní Staré Prachatice), v jejíž těsné blízkosti bylo na přelomu 13. a 14. století založeno nové město (dnešní Prachatice).¹⁶

Tržní osada vyšehradské kapituly Prachatice (dnešní Staré Prachatice) byla podle dochovaných archeologických nálezů obydlena již v pravěku, avšak jen příležitostně. Četné archeologické nálezy dokládají, že od 9. století je osídlení tohoto území již trvalé.¹⁷

Roku 1971 byl proveden archeologický průzkum hřbitovního kostela sv. Petra a Pavla ve Starých Prachaticích, díky němuž byly odhaleny pozůstatky základů starého románského kostela, na jehož stavbu byla použita zdejší rula. Průzkum ukázal, že původní románský kostel sv. Petra a Pavla byl vybudován buď již na konci 11. století, nebo na počátku 12. století.¹⁸ Archeologické nálezy doložily, že na území dnešních Starých Prachatic existovalo již v této době menší feudální sídlo, jehož cílem byl výběr cla a mělo poskytovat ochranu danému prostoru.¹⁹

¹⁵ KUBŮ, František a Petr ZAVŘEL. *Zlatá stezka: Historický a archeologický výzkum významné středověké obchodní cesty 1. Úsek Prachatice – státní hranice*. 1. vyd. České Budějovice: Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích, 2007, s. 19. SBN 978-80-86260-62-4.

¹⁶ Tamtéž, s. 19.

¹⁷ FENCL, Pavel, Jana KOUTNÁ, František KUBŮ a Jan Antonín MAGER. *Prachatice*. 1. vyd. Praha: Paseka, 2007, s. 5. Zmizelé Čechy. ISBN 978-80-7185-843-0.

¹⁸ STARÝ, Václav. *Prachatice a Jan Neumann*. Prachatice: Městský úřad Prachatice, 1997, s. 16. ISBN 80-900811-0-X.

¹⁹ KUBŮ, František a Petr ZAVŘEL. *Zlatá stezka: Historický a archeologický výzkum významné středověké obchodní cesty 1. Úsek Prachatice – státní hranice*. 1. vyd. České Budějovice: Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích, 2007, s. 37. ISBN 978-80-86260-62-4.

Vyšehradská kapitula měla právo vybírat na Zlaté stezce clo. Peníze utržené z výběru cla sloužily nejen samotné vyšehradské kapitule, ale sloužily také na údržbu či opravy stezky. Údržbu či opravy českého úseku Zlaté stezky vykonávali poddaní a úředníci vyšehradské kapituly. Výběr cla měli na starosti vyšehradští výběřčí, kteří sídlili v osadě Prachatice (dnešní Staré Prachatice).²⁰

Dne 26. října roku 1256 se konal zemský sněm v Ilzstadtu, na kterém pasovský biskup Ota z Lonsdorfu rozhodl, že na stezce z Německa do Čech mohou obchodovat nejen čeští obchodníci, nýbrž i jeho poddaní z Waldkirchenu, Schiefwegu, Böhmzwieselu a Fürholzu. Jednalo se o lid žijící na území pasovského biskupství mezi Pasovem a pohraničím. Ota z Lonsdorfu také ustanovil, že klášter Niedernburg má povinnost darovat z vybraného cla určité finanční prostředky na případné údržby či opravy Zlaté stezky.²¹

Na zasedání mohučského zemského sněmu, které se konalo v roce 1256, bylo stanoveno, že obchodníci, kteří uhradí vymezené mýtné, mají právo na bezpečný průchod Zlatou stezkou.²²

1.5.3 Založení nového města na Zlaté stezce

Obchod na Zlaté stezce vzrůstal a dosavadní tržní osada Prachatice (nyní Staré Prachatice) již nebyla schopna vypořádat se s narůstajícími nároky obchodníků, kteří putovali Zlatou stezkou. Poloha této tržní osady neposkytovala ani vhodné podmínky pro její případné budoucí rozšíření. Toto byly hlavní důvody, které vedly k založení nového města Prachatic (nynější Prachatice) poblíž původní tržní osady Prachatice (dnes Staré Prachatice).²³

„*Město bylo založeno „na zeleném drnu“ po roce 1310.*“²⁴

Podle archeologických nálezů bylo území dnešních Prachatic skromně osídleno již ve 13. století. V nově založeném městě, v kotlině pod Libínem, bylo zřízeno nové správní centrum vyšehradské kapituly.²⁵

²⁰FENCL, Pavel, Jana KOUTNÁ, František KUBŮ a Jan Antonín MAGER. *Prachatice*. 1. vyd. Praha: Paseka, 2007, s. 6. Zmizelé Čechy. ISBN 978-80-7185-843-0.

²¹KUBŮ, František a Petr ZAVŘEL. *Zlatá stezka: Historický a archeologický výzkum významné středověké obchodní cesty 1. Úsek Prachatice – státní hranice*. 1. vyd. České Budějovice: Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích, 2007, s. 21. ISBN 978-80-86260-62-4.

²²STARÝ, Václav. *Prachatice a Jan Neumann*. Prachatice: Městský úřad Prachatice, 1997, s. 16. ISBN 80-900811-0-X.

²³Tamtéž, s. 17.

²⁴KLIMEK, Hynek. *Šumava: Prachatice*. 1. vyd. Praha: Regia, 2010, s. 128. Neznámé Čechy. ISBN 978-80-86367-83-5.

Český král Jan Lucemburský roku 1312 udělil Bavoru III. ze Strakonice a Verneru z Vitějovic právo ochrany putujících po stezce vedoucí z Pasova do Čech. Jedním z nejvýznamnějších dokladů o obchodování na Zlaté stezce byla německá listina, která byla napsána dne 22. července roku 1312. V této listině se prachatický městský hejtman Verner z Vitějovic s pasovským proboštem Jindřichem z Leubelfingenu zavázali k tomu, že poskytnou ochranu cestujícím, kteří tuto stezku (od Pasova po Prachatice) využijí k přepravě kupeckého zboží.

Král Jan Lucemburský dne 29. října roku 1323 udělil Prachaticím potvrzená práva od vyšehradského probošta Jana, která zaručovala novému městu Prachaticím městská práva a také právo užívat obchodní komunikaci – Zlatou stezku - do Pasova.²⁶

Vyšehradská kapitula pověřila nově založené město Prachatice provozem Zlaté stezky, což mělo za následek, že původní cílový bod prachatické větve Zlaté stezky tržní osada Prachatice (dnešní Staré Prachatice) ztratila svůj význam. Tato původní tržní osada je od roku 1370 nazývána Starými Prachaticemi. Nově založené město Prachatice se stalo nejvýznamnějším centrem na české straně Zlaté stezky.

Dne 20. září roku 1381 vyšehradský probošt Vilém z Landštejna daroval městu práva královských měst a také právo solního skladu. Roku 1394 bylo Prachaticím potvrzeno právo na užívání obchodní komunikace do Pasova králem Václavem IV., který nadále městu zaručil, že každý, kdo po Zlaté stezce převáží nějaké zboží, je povinen v Prachaticích uhradit clo.

Obchod na Zlaté stezce, ale i samotné město Prachatice zažívaly ve 14. století nebyvalý rozkvět. Dochované mýtní knihy z tohoto období nás seznamují s tím, že obchodovat na trase Zlaté stezky mohli nejen čeští a pasovští soumaři, kteří měli monopol na přepravu soli z Pasova do Prachatic, ale své různorodé zboží trasou Zlaté stezky mohli převážet i obchodníci z Bavorska, ze Salcburska, z Tyrol, z Korutan, z Itálie, ze Švábska či ze Švýcarska. Zlatá stezka se již v této době stala mezinárodní komunikací.²⁷

²⁵FENCL, Pavel, Jana KOUTNÁ, František KUBŮ a Jan Antonín MAGER. *Prachatice*. 1. vyd. Praha: Paseka, 2007, s. 6. Zmizelé Čechy. ISBN 978-80-7185-843-0.

²⁶STARÝ, Václav. *Prachatice a Jan Neumann*. Prachatice: Městský úřad Prachatice, 1997, s. 17. ISBN 80-900811-0-X.

²⁷KUBŮ, František a Petr ZAVŘEL. *Zlatá stezka: Historický a archeologický výzkum významné středověké obchodní cesty 1. Úsek Prachatice – státní hranice*. 1. vyd. České Budějovice: Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích, 2007, s. 24-25. ISBN 978-80-86260-62-4.

Období 50. - 80. let 14. století se vyznačuje velikým rozkvětem Prachatic. V Prachaticích v této době bylo vybudováno městské opevnění a byly zde postaveny městské brány – Horní a Dolní brána, které zajišťovaly střežený vstup cestujících do města. Název obou bran se dochoval do dnešní doby, přičemž Dolní brána střeží vstup do města i dnes.

V severovýchodním rohu prachatického náměstí byl vybudován kostel sv. Jakuba. Přesné datum položení jeho základního kamene se již do dnešní doby nedochovalo, avšak existují písemné zmínky, že již roku 1359 byl kostel k bohoslužebným účelům využíván. Kostel byl zasvěcen sv. Jakubovi, ochránci všech kupců, obchodníků a poutníků.

Zde můžeme vypořadovat, jak důležitý byl obchod na Zlaté stezce pro obyvatele Prachatic, když zasvětili kostel ochránci všech obchodníků a kupců, který měl jistě také opatrovat na cestě zdejší soumary a obchodníky.

Stavba kostela sv. Jakuba byla dokončena až na počátku 16. století. Celý proces stavby kostela byl negativně ovlivněn husitskými válkami.²⁸

Rozkvět Zlaté stezky a města Prachatic byl pozastaven husitskými válkami. Zlatá stezka byla až do roku 1420 ve správě vyšehradské kapituly, která byla později nahrazena mocí světskou. Vyšehradská kapitula se reformními myšlenkami husitů velmi bránila. I samotní prachatictí obyvatelé (z velké části německého původu) s těmito radikálními myšlenkami husitů nesouhlasili a to i z důvodu obchodních a politických vazeb na podunajské biskupství v Pasově.²⁹

1.5.4 Husitské války a jejich dopad na Prachatic a Zlatou stezku

Prachatic na počátku husitských válek zaujímaly protihusitský postoj, který byl později samotnými husity potlačen. Prachatic byly husity dobývány dvakrát. Poprvé se tak stalo 25. dubna roku 1420, kdy na město zaútočil menší husitský oddíl. Během této husitské výpravy v Prachaticích nedošlo k výrazným ztrátám či škodám na majetku. Pro obyvatele Prachatic mnohem hůře dopadla druhá husitská výprava na město, která se konala dne 12. listopadu roku 1420, v jejímž čele stál Jan Žižka z Trocnova. Prachatic byly husity dobyty a 75 radikálních odpůrců husitů bylo upáleno v sakristii prachatického kostela. Mnoho obyvatel Prachatic při tomto obléhání zemřelo a ve městě

²⁸STARÝ, Václav. *Prachatic a Jan Neumann*. Prachatic: Městský úřad Prachatic, 1997, s. 18-23. ISBN 80-900811-0- X.

²⁹FENCL, Pavel, Jana KOUTNÁ, František KUBŮ a Jan Antonín MAGER. *Prachatic*. 1. vyd. Praha: Paseka, 2007, s. 7. Zmizelé Čechy. ISBN 978-80-7185-843-0.

došlo k výrazným materiálním škodám. Město Prachatice se stalo již v roce 1421 členem městského tábořského svazu, přičemž někteří prachatičtí obyvatelé byli obránci kalicha.³⁰

Během husitských válek obchod na trase Zlaté stezky téměř ustal. Poté, co byli přívrženci kalicha poraženi, se obchod na Zlaté stezce začal znovu rozmáhat. Soumary ovšem na trase Zlaté stezky čekala četná nebezpečí v podobě loupežných zbojníků, kteří soumarské karavany přepadávali. Na trase Zlaté stezky se již dříve objevovali tito lapkové, neboť si byli velmi dobře vědomi toho, jak vzácné suroviny či zboží soumaři přepravují.³¹

1.5.5 Hrad Hus

„Hrad na ochranu Zlaté stezky, jejíž větev tudy vede, vystavěli na strmé skále nad řekou Blanici v polovině 14. století Janovicové s povolením krále Jana Lucemburského.“³²

Hrad Hus (dnes již jen jeho zříceniny) se nachází na půli cesty mezi městem Volary a městem Prachatice. Již v roce 1403 vyšehradský probošt Václav Králík z Buřenic zaručil všem cestujícím po legální trase Zlaté stezky právo na ozbrojený doprovod od purkrabího z hradu Hus. Po skončení husitských válek se v místě trasy Zlaté stezky pohybovalo mnoho, v té době již propuštěných žoldnérů, kteří v hojné míře přepadávali soumary. Habart Lopata z Hrádku se stal vůdcem těchto lapků, kteří si přivlastnili hrad Hus, odkud poté přepadávali soumary.

Situace se již stala neúnosnou, a proto se okolní města a šlechtici domluvili ke společnému zásahu proti těmto lapkům. Hrad Hus byl roku 1441 obsazen a vypálen vojskem pod vedením Jana Řitky ze Sedlce a pana Přibíka z Klenové. Lapkové, kteří obývali hrad Hus, byli nuceni se vzdát. Poté, co již bylo odvráceno nebezpečí ze strany lapků, se obchod na Zlaté stezce znovu obnovil.³³

³⁰STARÝ, Václav. *Prachatice a Jan Neumann*. Prachatice: Městský úřad Prachatice, 1997, s. 28. ISBN 80-900811-0-X.

³¹KUBŮ, František a Petr ZAVŘEL. *Zlatá stezka: Historický a archeologický výzkum významné středověké obchodní cesty 1. Úsek Prachatice – státní hranice*. 1. vyd. České Budějovice: Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích, 2007, s. 25-26. ISBN 978-80-86260-62-4.

³²KLIMEK, Hynek. *Šumava: Prachaticko*. 1. vyd. Praha: Regia, 2010, s. 61. Neznámé Čechy. ISBN 978-80-86367-83-5.

³³KUBŮ, František a Petr ZAVŘEL. *Zlatá stezka: Historický a archeologický výzkum významné středověké obchodní cesty 1. Úsek Prachatice – státní hranice*. 1. vyd. České Budějovice: Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích, 2007, s. 25-26. ISBN 978-80-86260-62-4.

1.5.6 Držitelé města Prachatic a Zlaté stezky

Vyšehradská kapitula měla ve své správě Zlatou stezku a město Prachatic až do roku 1420. Po ustání husitských válek císař Zikmund Lucemburský v listině z 18. prosince roku 1436 zaručil městu Prachatic ochranu se všemi jeho majetky, důchody a právy. Zikmund Lucemburský také v listině neopomněl Zlatou stezku, které také zajišťoval ochranu a ustanovil ji jako jedinou obchodní cestu přes Šumavu z Pasova do Čech. Prachatic se takto staly královským městem.

Výsad královského města si Prachatic ovšem příliš dlouhou dobu neužily, neboť již roku 1437 byly Prachatic dány v zástavu Janu Smilovi z Křemže. Jan Smil z Křemže byl roku 1439 zajat a uvězněn na Českém Krumlově Oldřichem z Rožmberka. Roku 1447 zde byl popraven. Vlastníkem města se stal Oldřich z Rožmberka, který tvrdil, že mu město Prachatic, Volary a další vesnice zastavil samotný císař Zikmund Lucemburský. Zikmund Lucemburský však již zemřel roku 1437, a tak zde nebyl nikdo, kdo by toto tvrzení mohl vyvrátit.

Roku 1457 Oldřich z Rožmberka město Prachatic prodal bratrům Prokopovi a Janu z Rabštejna, jejichž rod Prachatic vlastnil až do roku 1493. Téhož roku byly Prachatic i s připojenými vesnicemi prodány Janu z Roupova.

Jan z Roupova Prachatic roku 1501 prodal bratrům Petru, Vokovi a Oldřichu z Rožmberka. Díky tomu, že Prachatic přešly pod správu Rožmberků, se město a Zlatá stezka dočkaly nebývalého rozkvětu.³⁴

1.5.7 Zlatá stezka a Prachatic za vlády rodu Rožmberků

Roku 1551 Prachatic zdědil Vilém z Rožmberka, díky němuž Prachatic změnilly svou podobu z pozdně gotického města na moderní město s renesanční architekturou. Vilém z Rožmberka navštívil Itálii, kde načerpal mnohé inspirace a také do Prachatic přivezl italské zedníky a kameníky, kteří se podíleli na výstavbě a výzdobě zdejších domů. Ve druhé polovině 16. století byly v Prachaticích vybudovány mnohé nové renesanční domy či stávající domy byly přestaveny v tomto duchu. V této době zde byla také založena městská škola, byla započata a následně dokončena přestavba kostela sv. Jakuba, byla postavena nová radnice a bylo zbudované nové opevnění města.

Nejen italscí umělci a řemeslníci se podíleli na této přestavbě a výzdobě města. I místní prachatictí umělci a řemeslníci se o to zasloužili. Mezi nejvýznamnější

³⁴ STARÝ, Václav. *Prachatic a Jan Neumann*. Prachatic: Městský úřad Prachatic, 1997, s. 29-35. ISBN 80-900811-0- X.

prachatické umělce této doby patřil Šebestián Hájek, který se zasloužil o výzdobu mnoha prachatických domů, například vymaloval dům Thomase Sittera, který se nachází na prachatickém náměstí.³⁵

Thomas Sitter je příkladem soumara, který díky tomuto povolání velmi zbohatl a mohl si dovolit nechat postavit dům na náměstí v Prachaticích (budova dnešního Prachatického muzea). Toto dokládá skutečnost, že obchod na Zlaté stezce přinášel vysoké zisky nejen samotnému městu a jeho obyvatelům, ale i těm, kteří se věnovali obchodu na trase Zlaté stezky – soumarům.

Pod vládou Rožmberků nejen Prachatic, ale i obchod na Zlaté stezce vzkvétaly. V této době přicházelo z Pasova do Prachatic týdně až 1200 soumarů, přičemž každý soumarský kůň nesl náklad soli o hmotnosti 150 kilogramů.

V 16. století se z Pasova do Prachatic, a odtud poté do jiných měst v Čechách, dostaly více jak tři miliony litrů soli ročně. Jak jsem se již v předchozích kapitolách zmiňovala, obchod na Zlaté stezce byl obousměrný. Což zajišťovalo výnos z obchodu i místním lidem.³⁶

1.5.8 Vydání soumarských řádů

Soumarské řemeslo se v období 16. století stalo natolik výnosným zaměstnáním, že mnoho mužů zanechávalo svého hospodaření a stali se soumary. Především mladí muži se věnovali tomuto řemeslu.³⁷ Jelikož obchod na Zlaté stezce neustále stoupal, byla potřeba stanovit jistá pravidla provozu na této trase. Správce pasovského biskupství, bavorský vévoda Arnošt, vydal roku 1538 první soumarský řád, který soumarům přikazoval, že po trase Zlaté stezky z Pasova do Prachatic či zpět smějí jít pouze jednou týdně. A dále zde bylo omezení týkající se mužů, kteří nebyli ženatí, ti se tomuto povolání již nadále nemohli věnovat.

Roku 1556 byl vydán v pořadí již druhý soumarský řád, pasovským biskupem Wolfgangem, který navíc soumarům ukládal povinnost, že k přepravě surovin či zboží po trase Zlaté stezky nesmějí využít více než svých čtyř koní.³⁸

³⁵ STARÝ, Václav. *Prachatice a Jan Neumann*. Prachatic: Městský úřad Prachatic, 1997, s. 35. ISBN 80-900811-0- X.

³⁶ KUBŮ, František a Petr ZAVŘEL. *Zlatá stezka: Historický a archeologický výzkum významné středověké obchodní cesty 1. Úsek Prachatic – státní hranice*. 1. vyd. České Budějovice: Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích, 2007, s. 23-27. ISBN 978-80-86260-62-4.

³⁷ Tamtéž, s. 27.

³⁸ STARÝ, Václav. *Prachatice a Jan Neumann*. Prachatic: Městský úřad Prachatic, 1997, s. 37-38. ISBN 80-900811-0- X.

1.5.9 Zlatá stezka na počátku 17. století

Na počátku 17. století došlo k usmíření obchodníků se solí z Pasova a obchodníků se solí z oblasti Bavorska. Ti spolu započali obchodní válku poté, co bavorský vévoda Vilém obdržel roku 1594 právo na obchodování se solí, která byla do Bavorska dovážena z Halleinu. Bavorská sůl byla ve velkém množství dopravována do Čech, čímž představovala pro pasovskou sůl, dováženou po Zlaté stezce do Čech, velkou konkurenci. Pasovští se s touto svou konkurencí nechtěli smířit a přepadávali bavorské soumary na cestě do Čech, přičemž jim zabavovali náklad či koně.

Pasovsko-bavorská válka trvala až do roku 1608, kdy došlo v Mnichově k uzavření dohody mezi Pasovem a Bavorskem. Dohoda zajistila, že Bavorsko bude svou sůl dodávat městu Pasovu, jako jeho jediný dodavatel. Pro město Pasov zde zase vyvstalo právo na dovážení této soli do Čech.³⁹

Zlatá stezka spolu s Prachaticemi ve vlastnictví rodu Rožmberků prosperovaly. Rožmberkové město Prachatice i s jeho příslušnými državami vlastnili do roku 1601. V tomto roce Petr Vok prodal císaři Rudolfu II. Český Krumlov, Netolice a Prachatice. Nový majitel, císař Rudolf II., roku 1609 udělil Prachaticím výsady královského města.⁴⁰

1.5.10 Vliv stavovského povstání a třicetileté války na Zlatou stezku a

Prachatice

V letech 1618 – 1620 proběhlo v Čechách stavovské povstání, které spolu s třicetiletou válkou (1618 – 1648) měly velmi negativní dopad na obchod na Zlaté stezce i na samotné město Prachatice.

Díky četnému výskytu vojáků, kteří v této době procházeli po trase Zlaté stezky, obchod na Zlaté stezce plně ustal. V období třicetileté války se soumaři nemohli již nadále věnovat obchodování se solí, nýbrž byli povoláni do služby císařskému vojsku. Soumaři císařskému vojsku dopravovali potřebné potraviny a nové střelivo. Změnilo se i blízké okolí podél Zlaté stezky, neboť císař zde nechal postavit polní vojenská opevnění, která vojenským oddílům poskytovala zázemí a bezpečí. Mnoho místních soumarů bylo nuceno zanechat svého řemesla či opustit své hospodářství, neboť byli

³⁹KUBŮ, František a Petr ZAVŘEL. *Zlatá stezka: Historický a archeologický výzkum významné středověké obchodní cesty 1. Úsek Prachatice – státní hranice*. 1. vyd. České Budějovice: Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích, 2007, s. 23-28. ISBN 978-80-86260-62-4.

⁴⁰FENCL, Pavel, Jana KOUTNÁ, František KUBŮ a Jan Antonín MAGER. *Prachatice*. 1. vyd. Praha: Paseka, 2007, s. 9. Zmizelé Čechy. ISBN 978-80-7185-843-0.

povolání do války. Během třicetileté války obchod na Zlaté stezce téměř ustal, proto některé části Zlaté stezky velmi zpustly, zarostly a staly se neschůdnými a nevyužívanými.⁴¹

Stavovské povstání a třicetiletá válka měly negativní dopad nejen na Zlatou stezku, ale i na samotné město Prachatice. Město Prachatice zaujímalo během stavovského povstání protihabsburský postoj, který byl následně potlačen.⁴² Prachatice čelily četnému obléhání císařskými vojsky a dne 28. září roku 1620 bylo město dobyto císařským vojskem, kterému stál v čele Karel Buquoy. Při tomto útoku na město přišlo o život mnoho místních mužů, město bylo poničeno a ztratilo výsady královského města. Prachatice i se svými državami přešly roku 1621 do vlastnictví Janu Oldřichu z Eggenberka, který je dostal od císaře Ferdinanda II. Rod Eggenberků vlastnil Prachatice až do roku 1719, kdy poté město přešlo do vlastnictví rodu Schwarzenberků.⁴³

1.5.11 Postupný zánik Zlaté stezky

Nejen třicetiletá válka měla zdrcující vliv na obchod na Zlaté stezce. Již od 15. století měla pasovská sůl velkou konkurenci v podobě soli rakouské, která byla upřednostňována Habsburky v jejich zemích. Rakouská sůl byla do Čech dovážena z Gmundenu přes Linec do Českých Budějovic a odtud říční cestou byla dopravována do Prahy. Díky dovozu rakouské soli do Čech postupně upadal obchod na Zlaté stezce s pasovskou solí dováženou z Bavorska.

Nejvíce negativní dopad na Zlatou stezku mělo nařízení císaře Josefa I., který dne 15. října roku 1706 přikázal dovážet do Čech pouze rakouskou sůl. Z Prachatic byl poté přemístěn sklad soli do Českého Krumlova, čímž byla přerušena dlouholetá tradice obchodu se solí mezi Prachaticemi a Pasovem po trase Zlaté stezky.

Trasa prachatické větve Zlaté stezky za dobu svého nepoužívání velmi zpustla a v některých svých úsecích je dnes využívána již jen jako lesní cesta. Karel VI. a Marie Terezie se pokoušeli navázat na několikaletou tradici a slávu Zlaté stezky a chtěli z ní učinit dopravní spojnici mezi Německem a Čechami, ale jejich snahy byly v té době

⁴¹ STARÝ, Václav. Někdy se stávalo, že koupené prostice soli byly neúplné. *Listy Prachaticka*. 25. 6. 1998, roč. 7, s. 14. ISSN 1210-7042.

⁴² KLIMEK, Hynek. *Šumava: Prachaticko*. 1. vyd. Praha: Regia, 2010, s. 130. Neznámé Čechy. ISBN 978-80-86367-83-5.

⁴³ STARÝ, Václav a Pavel NOVÁK. *Prachatice: Historie a současnost*. Prachatice: Městský národní výbor v Prachaticích, 1977, s. 3-5.

marné. Pro tyto účely se nejvíce hodila vimperská větev Zlaté stezky, která od počátku 19. století slouží znovu jako spojení Čech s Německem.⁴⁴

Vydání nařízení císaře Josefa I. z roku 1706, kterým ustanovil jako jedinou dováženou sůl do Čech sůl rakouskou, nelze považovat za úplný konec obchodu na trase Zlaté stezky. Po trase Zlaté stezky se ještě obchodovalo i s jiným zbožím, ovšem bohužel už ne v takovém objemu jako v předešlých letech se solí. Tudíž význam a sláva Zlaté stezky upadaly.⁴⁵

1.6 Zlatá stezka a její další dvě větve

1.6.1 Vimperská větev Zlaté stezky

Zlatá stezka se rozvíjela a stala se složeným komunikačním systémem. Ve 13. století došlo k velkému rozvoji obchodu na prachatické trase Zlaté stezky, která se stala velmi vytíženou komunikací. Proto bylo zapotřebí založit další větev Zlaté stezky. Jako nejvýhodnější místo, pro vznik nové větve, se jevilo okolí hradu Vimperk. K založení další trasy Zlaté stezky - vimperské větve, došlo někdy kolem roku 1300. Z roku 1312 se dochovala první písemná zpráva, která nám dokládá, již v této době, existenci vimperské větve Zlaté stezky.

Na vimperské větvi bylo zapotřebí vybudovat napajedla pro koně soumarů či brody přes vodní toky. Dále došlo k osídlení dosud neobývaných míst, které měly poskytovat soumarům bezpečí a potřebný odpočinek. Již v polovině 14. století byla na vimperské větvi Zlaté stezky založena řada soumarských sídlišť a nových osad. Jednalo se například o tyto osady: Pravětín, Skláře, Klášterec, Solnou Lhotu, Zátoň a Horní Vltavici. Bylo také zapotřebí zajistit bezpečnost soumarů na jejich cestě. K tomu sloužil malý strážní hrad – Kunžvart, o kterém máme první písemné zmínky z roku 1359.

Ve 14. století došlo k velkému rozkvětu obchodu na vimperské větvi Zlaté stezky, což vadilo prachatickým měšťanům a vyšehradské kapitule, pro které byla vimperská větev velkou konkurencí. Vše vyústilo ve spor, který rozřešil sám král Václav IV., který do značné míry omezil obchod na vimperské větvi ve prospěch prachatické větve Zlaté stezky.

⁴⁴KUBŮ, František a Petr ZAVŘEL. *Zlatá stezka: Historický a archeologický výzkum významné středověké obchodní cesty 1. Úsek Prachatic – státní hranice*. 1. vyd. České Budějovice: Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích, 2007, s. 29-30. ISBN 978-80-86260-62-4.

⁴⁵STARÝ, Václav. K dějinám obchodu na Zlaté stezce. *Hraničář*. 23. 11. 1993, roč. 35, č. 47, s. 4.

Období husitských válek velmi negativně poznamenalo obchod a provoz na vimperské větvi Zlaté stezky. Obchod na vimperské větvi v té době velmi poklesl a provoz byl negativně ovlivněn i častými loupežnými přepady lapků.

V roce 1554 Vilém z Rožmberka odkoupil Vimperk od rodu Kaplířů. Ve vlastnictví Rožmberků zůstal Vimperk spolu s vimperskou větví Zlaté stezky až do roku 1601. V této době vimperská větev Zlaté stezky zažívala nebývalý rozkvět.

Třicetiletá válka znovu negativně ovlivnila obchod na vimperské větvi Zlaté stezky. Posléze k následnému rozvoji obchodu a provozu po trase vimperské větve Zlaté stezky nepřispěl ani monopol Habsburků na dovoz jen jejich rakouské soli do českých zemí. Tímto došlo k zániku velmi významné komunikace – Zlaté stezky.

Teprve až v letech 1812 – 1824 byla na úseku bývalé vimperské větve Zlaté stezky obnovena komunikace z Čech do Pasova. Komunikace vedla z Prahy přes Strakonice, Volyni a následně Vimperk až do Bavorska. Tato komunikace, která slouží jako jediné silniční spojení České republiky s Německem přes střední Šumavu, je využívána dodnes. Již v 19. století byla tato komunikace znovu využívána i pro obchodní účely, kdy se po ní z Čech do Bavorska vyvážely sklářské výrobky, dřevo, obilí, dobytek a husy. Z Bavorska do Čech se zase přivážely brusné kameny z Milána, sádra a pivo.⁴⁶

1.6.2 Kašperskohorská větev Zlaté stezky

Ve 14. století obchod se solí na trasách stávajících obou větví Zlaté stezky zažíval velký rozkvět. Také v českých zemích byl stále větší zájem o dovážené luxusní zboží z Podunají a z jižní Evropy. Tyto důvody vedly samotného českého krále a později i římského císaře Karla IV. k tomu, že nechal založit další obchodní větev Zlaté stezky již před rokem 1356. Jednalo se o Kašperskohorskou větev, která směřovala z Pasova do Kašperských Hor. Kašperské Hory byly již v té době významným hornickým městem. K ochraně kašperskohorské stezky nechal Karel IV. vybudovat strážní hrad Kašperk.

Již v 15. století byl provoz na všech třech větví Zlaté stezky přerušen husitskými válkami.

⁴⁶ KUBŮ, František a Petr ZAVŘEL. Zlatá stezka: *Historický a archeologický výzkum významné středověké obchodní cesty 2. Úsek Vimperk – státní hranice*. 1. vyd. České Budějovice: Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích, 2007, s. 22-28. ISBN 978-80-86260-82-2.

Roku 1454 Zdeněk ze Šternberka koupil od tehdejšího vlastníka hradu Kašperk, Petra Zmrzlíka ze Svojšína, zástavní právo na hrad Kašperk. Zdeněk ze Šternberka se následně zasloužil o rozvoj obchodu na kašperskohorské větvi Zlaté stezky, neboť na trase stezky soumarům zajistil bezpečí a opravil neschůdné úseky stezky.

Císař Maxmilián II. roku 1571 daroval městům Kašperským Horám, Sušici a Klatovům právo solního skladu. Tento čin se velmi nelíbil městu Prachaticím, neboť prachatická větev Zlaté stezky již měla velkou konkurenci v podobě vimperské větve Zlaté stezky a nyní ještě kašperskohorská větev získala právo solního skladu. Proto se Prachatičtí domluvili s Pasovskými, že Pasov bude se svou solí obchodovat jen s Prachaticemi či s Vimperkem.

Poté, co se Habsburkové zasloužili o transport své rakouské soli do Čech přes České Budějovice a roku 1706 císař Josef I. nařídil dovážet do Čech pouze rakouskou sůl, došlo k zániku všech tří tras Zlaté stezky. Kašperskohorská větev, podobně jako prachatická větev Zlaté stezky, postupem času, kdy nebyla intenzivně používána, zarůstala. Některé úseky prachatické a kašperskohorské větve Zlaté stezky již plně zpustly a zarostly.⁴⁷

Po jednotlivých větvích Zlaté stezky neputovali jen soumaři se svým nákladem či obchodníci se svým zbožím, ale Zlatou stezkou putovali i různí cestující, poutníci, studenti, diplomaté a umělci. Po kašperskohorské větvi se v době novověku přepravovalo do Bavorska i sklo – například v Kašperských Horách byl sklad skleněných korálků k růžencům.⁴⁸

⁴⁷ KUBŮ, František a Petr ZAVŘEL. *Zlatá stezka: Historický a archeologický výzkum významné středověké obchodní cesty 3. Úsek Kašperské Hory – státní hranice*. 1. vyd. České Budějovice: Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích, 2009, s. 25-32. ISBN 978-80-87311-06-6.

⁴⁸ HROPENIAK, Vladimír. *Šumava očima Vladimíra Horpeniaka: I. Vyd. 1. Plzeň: Starý most, 2014, s. 111-113. ISBN 978-80-87338-41-4.*

2 Společensko-historický a kulturní význam Zlaté stezky

2.1 Společensko-historický význam Zlaté stezky

Význam Zlaté stezky nespočíval pouze v přepravě zboží či v bohatství, které tato stezka v hojné míře místním lidem, soumarům či obchodníkům přinášela. Zlatá stezka byla také významným kulturním činitelem, který spojoval české země s Německem. Po trase Zlaté stezky se kromě dovážených surovin a cizokrajného zboží přenášely také po staletí předávané tradice a zvyklosti mezi národem německým a českým, což vedlo ke kulturnímu obohacení obou národů. A také k jejich kulturnímu propojení. Je důležité si uvědomit, že Prachatice byly ve velmi těsném vztahu s Bavorskem. Tento vztah byl na dlouhou dobu z politických důvodů přerušen, ale nyní (po roce 1989) se již tyto přátelské vztahy podařilo znovu obnovit.

Dokladem tohoto tvrzení mohou být i Slavnosti solné Zlaté stezky, které každoročně pořádá město Prachatice jakožto připomenutí velmi významné komunikace Zlaté stezky ve spolupráci svých spřátelených měst z oblasti sousedního Bavorska a s městy ze Švýcarska a z Itálie.

Měli bychom si uvědomit, že Zlatá stezka zajišťovala místním lidem obživu, neboť obchod na její trase byl obousměrný, což zajišťovalo i odbyt surovin či výrobků místních obyvatel. Soumaři, kteří přepravovali zboží po trase Zlaté stezky, si také mohli vydělat značný finanční obnos.

Zlatá stezka se zasloužila i o osídlení dosud neobývaných nehostinných šumavských hvozdů, neboť v její blízkosti byla zakládána města či vesnice, která sloužila k občerstvení, odpočinku či ochraně putujícím obchodníkům nebo soumarům.⁴⁹

2.1.1 Soumaři a soumarské řemeslo

Termín soumar pochází z německého slova Säumer. Tento termín byl v dřívějších dobách užíván pouze k pojmenování lidí, kteří přepravovali sůl, až po nějaké době došlo ke splynutí tohoto pojmenování lidí s koňmi.⁵⁰

⁴⁹ KUBŮ, František a Petr ZAVŘEL. Z historie Zlaté stezky: 1. část. *Šumava*. 2001, roč. 6, č. 1, s. 29. ISSN 0862-5166.

⁵⁰ STARÝ, Václav. Soumarští konici nepřeváželi jen sůl, ale i zboží z Orientu. *Listy Prachaticka*. 17. 6. 2003, roč. 12, č. 140, s. 18. ISSN 1210-7042.

Soumaři byli převážně místní sedláci, kteří se věnovali přepravě surovin či zboží po trase Zlaté stezky. Za tímto účelem vlastnili koně, kteří náklad nesli na svých hřbetech. Soumarské řemeslo bylo velmi náročné povolání, neboť soumaři se museli na svých cestách vypořádávat s mnohými překážkami v podobě nepříznivého počasí, nedostupného šumavského terénu či byli ohrožováni a přepadáváni lapky. Velmi časté bylo, že soumaři z bezpečnostních důvodů putovali se svým nákladem ve skupinkách s ozbrojeným doprovodem.

K jejich ochraně byly podél trasy Zlaté stezky vybudovány strážní hrady či zde byla založena soumarská sídliště. Soumarská sídliště měla cestujícím poskytnout nejen ochranu, ale především odpočinek a občerstvení na jejich dlouhé a náročné cestě.⁵¹

Mezi nejvýznamnější soumarská sídliště na prachatické větvi Zlaté stezky patřila dnešní města Waldkirchen a Volary. Na německé straně Zlaté stezky bylo založeno soumarské sídliště Waldkirchen na přelomu 11. – 12. století. Na české straně Zlaté stezky bylo na počátku 14. století založeno soumarské sídliště Volary.⁵²

Ve Waldkirchenu soumaři mohli složit svůj náklad z koňských hřbetů, své koně ustájit a mohli zde přenocovat. Příštího dne ráno se znovu soumaři vypravili na svou cestu. Po dalším dni chůze si soumaři mohli odpočinout ve Volarech. Nyní již soumary s jejich nákladem čekala poslední část cesty a to z Volar do Prachatic. Vzhledem k velmi obtížnému terénu, nepříznivému šumavskému klimatu, četnému ohrožení soumarů lapky či divou zvěří byla tato cesta velmi náročná a to nejen po stránce fyzické, ale i po stránce psychické.⁵³

Soumaři putovali Zlatou stezkou po celý rok, nejvíce cest ovšem mohli podnikat po žních a poté, co měli již všechny práce, spojené se svým hospodářstvím, splněné. Z Prachatic do Pasova se nejvíce vyváželo obilí. Proto soumaři podnikali nejčastěji své cesty v době, kdy měli obilí již sklizené.⁵⁴

⁵¹ FENCL, Pavel, Jana KOUTNÁ, František KUBŮ a Jan Antonín MAGER. *Prachatice*. 1. vyd. Praha: Paseka, 2007, s. 21-22. *Zmizelé Čechy*. ISBN 978-80-7185-843-0.

⁵² KUBŮ, František a Petr ZAVŘEL. *Zlatá stezka: Historický a archeologický výzkum významné středověké obchodní cesty 1. Úsek Prachatic - státní hranice*. 1. vyd. České Budějovice: Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích, 2007, s. 22. ISBN 978-80-86260-62-4.

⁵³ STARÝ, Václav. *Prachatice a Jan Neumann*. Prachatice: Městský úřad Prachatic, 1997, s. 36. ISBN 80-900811-0- X.

⁵⁴ FENCL, Pavel, Jana KOUTNÁ, František KUBŮ a Jan Antonín MAGER. *Prachatice*. 1. vyd. Praha: Paseka, 2007, s. 21-22. *Zmizelé Čechy*. ISBN 978-80-7185-843-0.

2.1.2 Soumarští koně

Největšími nositeli obchodu na trase Zlaté stezky byli ve skutečnosti koně, kteří přenášeli na svých hřbetech v dřevěných prosticích naloženou sůl. O jaký druh koní se jednalo, nám není známé. Víme, že Zlatou stezkou putovali koně menšího vzrůstu, mohlo se jednat o muly či také k těmto účelům mohli býti využíváni oslové. Jeden kůň nesl na svém hřbetě náklad o 150 kilogramech. Jelikož obchod na Zlaté stezce byl obousměrný, tak ani na zpáteční cestě si koně nemohli od nákladu odpočinout.⁵⁵

Cesta s nákladem byla pro koně velmi namáhavá, neboť se museli, plně naložení, vypořádat s velmi obtížným terénem a i s častým nepříznivým počasím. Koně na své cestě museli ujít vzdálenost z Pasova do Prachatic, která činila celkem 69⁵⁶ kilometrů.

V roce 1969 byl v NSR uskutečněn pokus týkající se toho, v jakém časovém intervalu byli plně naložení koně schopni tuto trasu Zlatou stezkou ujít.

K experimentu byly zvoleny muly, které na svých hřbetech nesly břemeno o hmotnosti 150 kilogramů a musely ujít stejnou vzdálenost jako původní soumaři. Výsledek experimentu vypovídal o tom, že takto plně naložení koně byli schopni ujít za 1 hodinu vzdálenost 4 kilometrů. Když šel kůň tři hodiny, potřeboval přestávku minimálně 20 minut dlouhou. Po odpočinku se znovu vypravil na cestu, která trvala 2 hodiny. Nyní si soumaři mohli učinit přestávku po dobu 1 hodiny. Po tomto odpočinku koně museli ujít vzdálenost 8 kilometrů. Až nyní se soumaři dostali se svým nákladem do soumarského sídliště, kde si mohli řádně odpočinout. Druhý den je čekala další náročná cesta. Z daného pokusu vyplývá, že kůň v průběhu jednoho dne (cca 8 hodin a 20 minut) mohl překonat vzdálenost 28 kilometrů. Cesta z Pasova do Prachatic či nazpátek trvala soumarům přibližně 2,5 dne. Nesmíme ovšem opomenout výkyvy počasí či stáří koně, které mohly trasu soumarů časově prodloužit. Tyto faktory musíme zohlednit.⁵⁷

Podél tras Zlaté stezky byla zakládána napajedla, kde si koně mohli chvíli odpočinout a také se na místních loukách napást. Z pasení koní vyplývala povinnost pro soumary odvádět vrchnosti poplatky za využití místních luk k pasení soumarských koní.

⁵⁵STARÝ, Václav. Soumarští koníci nepřeváželi jen sůl, ale i zboží z Orientu. *Listy Prachaticka*. 17. 6. 2003, roč. 12, č. 140, s. 18. ISSN 1210-7042.

⁵⁶ PhDr. František Kubů a PhDr. Petr Zavřel uvádějí, že prachatická větev Zlaté stezky měřila přibližně 90 kilometrů. In: KUBŮ, František a Petr ZAVŘEL. Zlatá stezka: Obchodní tepna středověku, IV. část. *Šumava*. 2002, roč. 7, č. 1, s. 29. ISSN 0862-5166.

⁵⁷STARÝ, Václav. K dějinám obchodu na Zlaté stezce. *Hraničář*. 23. 11. 1993, roč. 35, č. 47, s. 4.

Dle dochovaných registrů vimperského panství z roku 1581 je nám známo, že soumaři, kteří využívali vimperskou větev Zlaté stezky, měli povinnost zdejší vrchnosti odvádět ročně 14 kop grošů za využití zdejších obecních luk k pasení svých koní.⁵⁸

2.1.3 Podoba Zlaté stezky

Jak Zlatá stezka vlastně vypadala? Tato významná komunikace nebyla nijak zvlášť pohodlná pro cestování či přepravu nákladu. Samotná stezka byla velmi úzká, tudíž se po ní zboží nemohlo převážet vozy. Zboží bylo naloženo na koňských hřbetech, lehčí zboží nesli na svých zádech i soumaři. Soumaři Zlatou stezkou putovali jednotlivě v řadě za sebou. Zlatá stezka vedla přes náročný terén šumavskými lesy. V některých úsecích byla stezka pro lepší schůdnost zpevněna dřevěnými válci.

K ochraně soumarům při jejich putování byly vybudovány strážní věže. Jednalo se o menší tvrze se strážci. Tito strážci nejen, že poskytovali soumarům ochranu před nebezpečnými loupežníky, ale také v nepříznivém počasí ukazovali soumarům správný směr jejich cesty. Když padla v šumavských hvozdech velká mlha či nastala krutá sněhová vánice, cesta byla zapadána a bez pomoci strážců by soumaři nenašli správný směr. Strážci soumarům takto cestu ukazovali buď zapálenými loučemi, či zvoněním. Strážci zvonili podle ročního období v různou hodinu, podle toho, kdy se stmívalo.⁵⁹

Soumaři po Zlaté stezce přenášeli vzácné a výnosné zboží, což vedlo k nekalým úmyslům různých lapků, kteří takto putující karavany soumarů přepadávali. Lapkové soumarům odcizili nejen zboží, ale někdy i jejich koně. Trasa Zlaté stezky vedla lesem, což bylo výhodné místo k podobným útokům lapků.

Aby se útokům lapků co nejvíce předcházelo, byly za tímto účelem na české straně Zlaté stezky postaveny strážní hrady a hrádky: Hus, Stožec, Kunžvart, Vimperk, Vitějovice a Kašperk. Na německé straně Zlaté stezky se jednalo o hrady: Kaltenstein a Wolfstein.⁶⁰

⁵⁸STARÝ, Václav. Z vimperské historie: O pasení soumarských koní. *Vimperské noviny*. 29. 9. 2000, roč. 7, č. 10, s. 6.

⁵⁹VEJVARA, Jaroslav. Zlatá stezka. *Od Zlaté stezky*. 1. 11. 1927, roč. 1, č. 3, s. 67-68.

⁶⁰KUBŮ, František a Petr ZAVŘEL. Z historie Zlaté stezky: 1. část. *Šumava*. 2001, roč. 6, č. 1, s. 28-29. ISSN 0862-5166.

2.1.4 S čím se na Zlaté stezce obchodovalo

Mezi nejvýznamnější a nejhojněji dovážené suroviny z Pasova do Prachatic patřila sůl. Ale nejen sůl se k nám dovážela. Po Zlaté stezce byly z Pasova do Prachatic dopravovány i různé druhy jižního ovoce, jižního vína (např.: vína z Furlánska, Istrie a Řecka), dále pak bavorské plátno, jemná sukna, řemeslnické výrobky či orientální koření.⁶¹ Zlatá stezka nespojovala jen Pasov s českými zeměmi, ale po trase Zlaté stezky své zboží přepravovali i obchodníci z Itálie či ze Švýcarska.

Obchod na Zlaté stezce byl obousměrný, tudíž z Prachatic se do Pasova zase vyvážely tyto suroviny a zboží: slad, chmel, máslo, sýr, sladkovodní ryby, pivo a od 16. století se obchodovalo i s prachatickou kořalkou. Ovšem v největší míře se z Prachatic do Pasova vyváželo obilí.

Prachatice jsou označovány jako „brána“ Šumavy a v jejich v blízkém okolí se nacházejí ne moc úrodné půdy a také je zde chladnější počasí, než v nížinatějších oblastech země. Prachatickým tedy nezbyvalo nic jiného, než že museli některé druhy obilí do Prachatic dovážet z jiných úrodnějších oblastí země.

Dovoz obilí měli na starosti formané, kteří do Prachatic kromě určitého nedostačujícího druhu obilí přiváželi i jiné zemědělské produkty, které potom putovaly do Pasova. Formané poté z Prachatic odebírali přivezenou sůl, která se takto dostala do různých částí země. Prachatice se staly jakýmsi překladištěm a skladem pro dovážené obilí a pasovskou sůl.⁶²

2.1.5 Sůl nad zlato

Sůl byla již v dřívější době, považována za cennější surovinu, než zlato či jiné drahé kovy. Podle tradice v dřívějších dobách když lidé chtěli uctít nějakého významného hosta, tak ho přivítali čerstvým chlebem se solí. Sůl v minulosti sloužila jako konzervační prostředek k uchování především masných výrobků. Ve středověku sůl také sloužila k oblíbenému nálevu na ryby či se používala při výrobě sýrů a také k uchování másla. Sůl byla našimi předky přidávána i do krmiva dobytka.

Sůl byla žádoucí i při výrobě skla a hliněných nádob či v koželužství. Naši předkové sůl využívali v hojné míře. Ve středověku činila roční spotřeba soli na 1

⁶¹ HORPENIAK, Vladimír. *Šumava očima Vladimíra Horpeniaka: I.* Vyd. 1. Plzeň: Starý most, 2014, s. 111. ISBN 978-80-87338-41-4.

⁶² STARÝ, Václav. Po Zlaté stezce nejezdila jen sůl v dřevěných prosticích, ale i různé druhy jižního ovoce a řemeslnické výrobky. *Listy Prachaticka*. 18. 6. 1998, roč. 7, č. 141, s. 16. ISSN 1210-7042.

člověka 16 kilogramů. V dobách největšího rozkvětu obchodu na Zlaté stezce (v polovině 16. století) přišlo z Pasova do Prachatic týdně až 1200 soumarů se solí, která z Prachatic putovala do dalších částí země.⁶³

2.1.6 Jak probíhal obchod se solí

Pro naše předky byla sůl velmi potřebnou surovinou, již měly české země nedostatek. Proto se k nám sůl musela dovážet. Sůl se těžila v okolí Halleinu a Reichenhallu, což byla území solnohradských biskupů. Podle dochovaných informací se zde sůl těžila již v době bronzové.

V pozdějších dobách byla vytěžená sůl převážena lodní dopravou po řekách Salzach a Inn do Pasova. A odtud již byla v dřevěných prosticích nesena na koňských hřbetech soumary Zlatou stezkou do Prachatic.⁶⁴

Poté, co soumaři dorazili se svým nákladem do Prachatic, se jich na náměstí ujal solní písař, jehož úkolem bylo přidělit soumarům měšťana, na kterého nyní přišla řada s nákupem soli. Písaři tímto měli předejít zbytečnému čekání či dohadům soumarů mezi sebou. Písaři měli na starosti i soupis solních rejstříků, ve kterých zaznamenávali množství přijatých prostic soli prachatickými měšťany a dále od nich vybírali clo.

Na obchodu se solí se také podíleli kladší, kteří měli na starosti ukládání přivezené soli do Prachatic. Dále kontrolovali kvalitu dovezené soli a kontrolovali i samotné prostice, zda nejsou porušené a jsou řádně uzavřené. Poté, co byla sůl zkontrolována, kladší ji v prosticích nakládali formanům na jejich vozy.⁶⁵

Nebylo výjimkou, že mnozí kladší si své povinnosti neplnili. Existují dochované záznamy o tom, jak si formané stěžují městské radě na práci kladších, kteří místo aby kontrolovali sůl a nakládali ji na vozy, tak byli v hospodě. Kladším bylo taktéž vytýkáno, že sůl neukládají a nedoplňují neúplné prostice. Toto se například stalo v roce 1577, kdy si městská rada předvolala prachatické kladší, na které byly podány výše uvedené stížnosti.⁶⁶

⁶³ STARÝ, Václav. Že sůl je nad zlato, věděl i král ze stejnojmenné pohádky. *Listy Prachaticka*. 14. 6. 2003, roč. 12, č. 138, s. 18. ISSN 1210-7042.

⁶⁴ STARÝ, Václav. *Prachatic a Jan Neumann*. Prachatic: Městský úřad Prachatic, 1997, s. 15. ISBN 80-900811-0- X.

⁶⁵ STARÝ, Václav. Obchodu se solí nemohl využívat každý občan, právo na něj bylo omezeno jen na určitou skupinu měšťanů. *Listy Prachaticka*. 24. 6. 1998, roč. 7, č. 146, s. 14. ISSN 1210-7042.

⁶⁶ STARÝ, Václav. Někdy se stávalo, že koupené prostice soli byly neúplné. *Listy Prachaticka*. 25. 6. 1998, roč. 7, č. 147, s. 14. ISSN 1210-7042.

Kdo se mohl podílet na obchodu se solí? Obchodovat se solí mohla jen určitá skupina obyvatel Prachatic. Ve skutečnosti právo na solní obchod měli jen prachatičtí měšťané žijící uvnitř města ohrazeného hradbami. Lidé žijící za hradbami města již se solí obchodovat nemohli. Dle dochovaného solního rejstříku z roku 1570 byli prachatičtí měšťané, kteří měli právo solního obchodu, rozděleni do tří skupin podle svého postavení a dle toho také měli právo odebírat určité množství prostic se solí. Do první a nejvýznamnější kategorie patřil zástupce vrchnosti – prachatický rožmberský hejtman, který mohl týdně odebrat až 40 prostic soli. Ve druhé skupině byli členové městské rady, děkan, písař či rychtář, kteří měli právo na 30 prostic soli týdně. Do třetí kategorie patřili prachatičtí měšťané, kteří mohli odebírat 20 prostic soli týdně a patřili sem i řemeslníci, jejichž právo solního obchodu bylo omezeno jen na 10 prostic soli týdně, neboť jejich řemeslo jim umožňovalo i jiný výdělek.⁶⁷

Abychom si mohli učinit představu o množství soli, které bylo do Prachatic dováženo: jedna prostice jakožto váhová jednotka činila 56 kilogramů a její objem představoval 69,75 litrů.⁶⁸

2.2 Kulturní význam Zlaté stezky v dnešní době

Na počátku 18. století, kdy došlo k zániku Zlaté stezky, skončila po mnoho staletí dlouhá a významná tradice této komunikace. Ačkoli v dnešní době prachatická větev Zlaté stezky již není využívána a z této významné komunikace se stala v některých úsecích jen lesní cesta či její trasa úplně zarostla, prachatická větev Zlaté stezky jako kulturní činitel působí dodnes.⁶⁹

Město Prachatice bylo vždy se Zlatou stezkou spojeno, vždyť jí vlastně víceméně vděčí za své založení. V době vrcholného rozkvětu Zlaté stezky, což bylo 16. století, kdy Prachatice vlastnil rod Rožmberků, zažívalo i město Prachatice svůj nebývalý rozkvět, který se projevil především v jeho krásné renesanční architektonické výzdobě.⁷⁰

⁶⁷ STARÝ, Václav. Obchodu se solí nemohl využívat každý občan, právo na něj bylo omezeno jen na určitou skupinu měšťanů. *Listy Prachaticka*. 24. 6. 1998, roč. 7, č. 146, s. 14. ISSN 1210-7042.

⁶⁸ HORPENIAK, Vladimír. Šumava očima Vladimíra Horpeniaka: I. Vyd. 1. Plzeň: Starý most, 2014, s. 111. ISBN 978-80-87338-41-4.

⁶⁹ KUBŮ, František a Petr ZAVŘEL. Zlatá stezka: Obchodní tepna středověku, IV. část. *Šumava*. 2002, roč. 7, č. 1, s. 28. ISSN 0862-5166.

⁷⁰ FUCHS, Hans, František KUBŮ a Josef ŠTEMBERK. *Zlatá stezka 1000 let*. Prachatice: Město Prachatice, 2009, s. 5.

V Prachaticích je pořádáno mnoho kulturních výstupů, které připomínají slávu a význam Zlaté stezky. Z Prachatic až ke státní hranici s Německem vede naučná stezka Zlaté stezky. Prachatické muzeum se může svým návštěvníkům pochlubit stálou expozicí Zlaté stezky. Či v Prachaticích byl v roce 1999 během Slavností solné Zlaté stezky slavnostně završen pochod soumarů s koňmi, který vedl až z Pasova.⁷¹ Město Prachatice pořádá již každoročně dvoudenní Slavnosti solné Zlaté stezky, které mají obyvatelům Prachatic a blízkého okolí připomenout dávnou slávu významné komunikace – Zlaté stezky. Městská knihovna v Prachaticích ve spolupráci se Zdravotně sociální fakultou Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích pořádá pro zdejší seniory Univerzitu 3. věku, která seznamuje své posluchače s tématy věnovanými Zlaté stezce.⁷²

Po Zlaté stezce je pojmenována i jedna z prachatických ulic, která prochází místy, jimiž do města dříve přicházeli soumaři se svým nákladem. Či se zde nachází ulice nesoucí názvy Soumarská a Solní, což jsou názvy odvozené od putujících soumarů se solí. Po této významné komunikaci je pojmenována i jedna z místních základních škol. V Prachaticích se nachází i dům, jež je vyzdoben motivem soumarů, kteří přicházejí do Prachatic, (viz Přílohy č. 11 – č. 12).

Domnívám se, že výše uvedený výčet pořádaných kulturních akcí a výčet uvedených pojmenování po Zlaté stezce vypovídá o tom, jak velký kulturní přínos má Zlatá stezka pro město Prachatice a jeho obyvatele i v dnešní době.

Zlatá stezka má stále veliký kulturní přínos i pro blízké okolí prachatického regionu. I ve Volarech se můžeme setkat se stálou expozicí Zlaté stezky ve Volarském muzeu, vyskytují se zde také ulice, které nesou názvy Zlatá stezka a Soumarská či se zde nachází jedno ze zastavení naučné stezky.⁷³

⁷¹ KUBŮ, František a Petr ZAVŘEL. *Zlatá stezka: Historický a archeologický výzkum významné středověké obchodní cesty 1. Úsek Prachatice – státní hranice*. 1. vyd. České Budějovice: Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích, 2007, s. 171. ISBN 978-80-86260-62-4.

⁷² Přehled kulturních, sportovních a společenských akcí. *Prachatice: Brána Šumavy* [online]. [cit. 2015-04-17]. Dostupné z: <http://www.prachatice.eu/kalendar>

⁷³ KOZÁK, Roman. Zlatá stezka. *Volary.eu* [online]. ©2015 [cit. 2015-04-17]. Dostupné z: <http://volary.eu/kultura/zlata-stezka>

2.2.1 Slavnosti solné Zlaté stezky

Město Prachatice pořádá již od roku 1991 každoročně dvoudenní Slavnosti solné Zlaté stezky. Vůbec poprvé se tyto slavnosti konaly již v květnu roku 1969. V tomto roce se členové Osvětové besedy rozhodli připomenout význam Zlaté stezky.

Patronem celé akce byl pan Zdeněk Podskalský, který se zasloužil o umělecké provedení celého programu slavností. Při této příležitosti zde byla poprvé uvedena hra Na Zlaté stezce, jejímž autorem je pan JUDr. Václav Kopista, vodňanský spisovatel.

Oslavy se pořádaly se stejným nadšením i následující rok (1970) a poté již byly z politických důvodů zakázány.

Trvalo to celých 20 let, než došlo k opětovnému navázání na tuto krásnou a pro obyvatele Prachatic významnou tradici, k čemuž došlo až v červenci roku 1991. Tyto slavnosti se již ovšem nesly v jiném duchu – ve svobodném duchu, neboť skončila éra totalitního režimu.

Slavnosti solné Zlaté stezky se staly akcí mezinárodní, neboť se na nich můžeme setkat s dobrovolníky z Německa, Rakouska, Švýcarska, Itálie, Litvy a Běloruska.⁷⁴

V roce 1992 byly Slavnosti solné Zlaté stezky zahájeny příchodem první soumarské karavany se solí do Prachatic. Od roku 1993 se Slavnosti solné Zlaté stezky pravidelně pořádají poslední víkend v červnu a jsou každoročně zahájeny historickým průvodem v čele s putujícími soumary.

Pan starosta Prachatic každoročně uvítá soumarskou karavanu prachatickou kořalkou a také symbolicky kontroluje kvalitu dovezené soli. Během slavností si návštěvníci na prachatickém Velkém náměstí mohou prohlédnout dobové historické trhy, mohou se zde seznámit i s dobovými řemesly či se mohou pokochat různými šermířskými nebo divadelními představeními. Vystupují zde žáci prachatického hudebního souboru Beltina a členové spolku Baráčníků. Setkat se zde můžeme i s tanečními a hudebními soubory ze zahraničí. Výjimkou není ani pochodňový noční průvod městem, noční ohňostroj či vystoupení slavné osobnosti, která na prachatické náměstí přijíždí v dobovém kočáře s panem starostou a společně vítají soumary.

Právě zde můžeme spatřit veliký kulturní přínos Zlaté stezky, která nám tímto znovu otevřela cestu k ostatním zemím Evropy. Tak jako před mnoha lety, kdy Zlatá

⁷⁴Slavnosti Zlaté solné stezky: Historie. *Prachatice: Brána Šumavy* [online]. [cit. 2015-03-17]. Dostupné z: http://www.prachatice.cz/n_stezka.html?TextVersion=

stezka v dobách svého největšího rozkvětu, spojovala město Prachatice s mnoha zeměmi v Evropě, zůstává spojnicí těchto míst i dnes, ale po její trase již nikdo neputuje. I v dnešní době nám však Zlatá stezka přináší významný kulturní požitek.⁷⁵

Letos se bude konat již 25. ročník Slavností solné Zlaté stezky. Návštěvnost Slavností solné Zlaté stezky je vysoká. V roce 2004 se prodalo 5957 vstupenek a o rok později (2005) to bylo již 6178.⁷⁶

2.2.2 Oslavy milénia Zlaté stezky

V roce 2010 Zlatá stezka oslavila svou tisíciletou existenci, neboť první písemné zmínky o této významné komunikaci pocházejí ze dne 19. dubna roku 1010. Oslavy milénia Zlaté stezky se uskutečnily již 17. dubna roku 2010 na prachatickém náměstí, kdy do města připutovaly soumarské karavany. V Prachaticích byly Oslavy tisíciletého milénia Zlaté stezky zakončeny ještě téhož dne - večer o 22. hodině, kdy se městem rozezněly soumarské zvony.⁷⁷

Příštího dne se soumaři přemístili k hraničnímu mostu přes Mechový potok, kde se konaly další oslavy. Oslav se zúčastnili jak zástupci české strany Zlaté stezky, tak i zástupci bavorské strany Zlaté stezky. Příprava oslav milénia Zlaté stezky se konala celý rok za spolupráce obou států.

Existuje zde i Monitorovací výbor společného operačního programu Přeshraniční spolupráce Česká republika – Bavorsko, který se finančně podílí na společných projektech. Výše uvedený výbor finančně podpořil projekt Oslavy tisíciletého milénia Zlaté stezky. Dále poskytl finanční prostředky Prachatickému muzeu na expozici věnovanou Zlaté stezce a finančně podpořil i projekty věnované tématu Zlaté stezky ve Vimperku a v Kašperských Horách. Ve Vimperku a v Kašperských Horách si také chtějí připomínat historii a kulturní význam Zlaté stezky právě jejími oslavami.⁷⁸

Zlatá stezka se i po mnoha letech své již zašlé existence přičinila o navázání přátelských vztahů mezi českým a německým národem a také se přičinila o jejich

⁷⁵ KUBŮ, František a Petr ZAVŘEL. Zlatá stezka: Obchodní tepna středověku, IV. část. *Šumava*. 2002, roč. 7, č. 1, s. 28-29. ISSN 0862-5166.

⁷⁶ ŠTEMBERKOVÁ, Růžena. Slavnosti Zlaté solné stezky: Ohlédnutí za XV. ročníkem Slavností Zlaté stezky. *Prachatice: Brána Šumavy* [online]. [cit. 2015-04-20]. Dostupné z: http://www.prachatice.cz/n_stezka_ohljednuti2005.html

⁷⁷ VANDLÍČKOVÁ, Jana. Soumaři letos přijedou v dubnu. *Prachatický deník*. 23. 2. 2010, roč. 19, č. 145, s. 2. ISSN 1802-0836.

⁷⁸ PULKRÁBEK, Jaroslav. Na oslavu milénia přispějí peníze z Evropy. *Prachatický deník*. 5. 2. 2010, roč. 19, č. 30, s. 2. ISSN 1802-0836.

vzájemnou spolupráci. Můžeme poukázat na velikou spolupráci národů na obou stranách Zlaté stezky, neboť zde existují společné projekty a dokonce i výbor, který tyto projekty finančně podporuje.

2.2.3 Grainetský soumarský spolek a soumarské pochody

Z bavorské obce Grainet⁷⁹, která leží na prachatické větvi Zlaté stezky, pochází skupina lidí, kteří v roce 1994 založili grainetský soumarský spolek. Členové spolku jsou novodobými soumary, kteří vlastní 6 – 8 koní Haflingerů. Členové grainetského spolku jsou velkými příznivci Zlaté stezky a každoročně si připomínají její dávnou slávu tím, že se účastní v dobových kostýmech s koňmi, naložených solí, soumarských pochodů. Členy grainetského soumarského spolku tvoří občané z Německa, z Rakouska, ze Švýcarska a 8 členů pochází i z České republiky.

I v Grainetu pořádají oslavy Zlaté stezky, kde tito novodobí soumaři vystupují a poté putují se svým nákladem přes Mechový potok až do Prachatic. Soumarského pochodu se účastní nejen členové grainetského soumarského spolku, nýbrž i lidé z Bavorska či příznivci Zlaté stezky v Čechách.

Soumarská karavana přichází každoročně z Bavorska do Prachatic v době Slavností solné Zlaté stezky. V roce 1995 se konal první pochod soumarů z grainetského spolku na české straně Zlaté stezky, kdy soumaři putovali až z Volar do Prachatic. V roce 1999 se konal historicky první pochod této soumarské karavany z Pasova, který byl slavnostně zakončen příchodem soumarů se solí v Prachaticích, během Slavností solné Zlaté stezky.

Nejen pro samotné putující soumary jsou jejich pochody velikým kulturním zážitkem. Soumarské pochody znamenají velký kulturní zážitek také pro všechny obyvatele měst, do kterých soumarská karavana přichází či pro lidi, kteří se s touto karavanou setkají, neboť si takto mohou připomenout slávu Zlaté stezky a její veliký význam pro tuto oblast.

V roce 2000 se soumaři z grainetského spolku vydali na další soumarský pochod, tentokrát šli po vimperské větvi Zlaté stezky. I zde byli soumaři všemi velmi

⁷⁹ Bavorská obec Grainet se nachází v jižní části Bavorského lesa. Je součástí okresu Freyung-Grafenau. Na území dnešního Grainetu se nacházely tyto obce: Grainet, Fürholz, Rehberg, Vorderfreundorf, které se v roce 1971 spojily. In: Historie obce Grainet. *Gemeinde Grainet* [online]. ©2009 [cit. 2015-04-20]. Dostupné z: <http://www.grainet.de/geschichte.html>

srdečně vítání a hoštění. Hlavními cíli těchto výprav bylo připomenout místním lidem nebyvalou slávu a význam Zlaté stezky pro jejich region, což se také podařilo.⁸⁰

2.2.4 Hraniční přechod přes Mechový potok

Dne 9. října roku 1996 byl slavnostně otevřen hraniční přechod mezi Českými Žleby a Bischofsreutem, po kterém mohou turisté či cykloturisté přejít z Čech do Německa po původní trase Zlaté stezky. Most přes Mechový potok se nachází v místě, kde Zlatá stezka opouští české hranice a přechází na německou stranu. Při slavnostním otevření hraničního přechodu přes Mechový potok se zde sešli přední představitelé města Prachatic a Freyung-Grafenau, díky čemuž se prohloubily přátelské vztahy mezi oběma státy. Díky otevření hraničního přechodu došlo také k upevnění tradice Zlaté stezky, neboť zájemci o Zlatou stezku mohou jít po celé trase prachatické větve Zlaté stezky z Prachatic až do Pasova.⁸¹

Tento kamenný most přes Mechový potok, který pochází z roku 1841, se nachází v místě původního dřevěného mostu z 16. století.⁸²

2.2.5 Turistické a naučné stezky po Zlaté stezce

V dnešní době mají turisté a zájemci o Zlatou stezku možnost jít buď z Prachatic, nebo z Vimperku po trase Zlaté stezky až k jejímu hraničnímu přechodu a dále pokračovat označenou trasou po německé trase Zlaté stezky. Trasy jsou označeny žlutou barvou a symbolem soumara.

V letech 1998 – 1999 byly z Prachatic a z Vimperku až ke státním hranicím, vybudovány naučné stezky věnované Zlaté stezce. Uvedené stezky na svých 12 zastaveních informují turisty o historii, významu a výzkumu Zlaté stezky přímo v terénu. Naučné stezky vedou k hraničním přechodům, kde plynule navazují na naučné stezky na německé straně Zlaté stezky.

Naučná stezka prachatické větve Zlaté stezky má celkem 12 zastavení. První zastavení naučné stezky Zlaté stezky se nachází u dnes již bývalé Horní (též Pasovské) brány, v blízkosti Štěpánčina parku. Touto branou dříve soumaři vstupovali se svým nákladem do Prachatic. Druhé zastavení této naučné stezky je v prostoru mezi Libínem

⁸⁰ Soumarské pochody. *Säumerverein Grainet* [online]. [cit. 2015-02-19]. Dostupné z: <http://cz.saeumer.de/saeumerzuege.html>

⁸¹ KUBŮ, František a Petr ZAVŘEL. Zlatá stezka: Obchodní tepna středověku, IV. část. *Šumava*. 2002, roč. 7, č. 1, s. 30. ISSN 0862-5166.

⁸² FENCL, Pavel. *Po stopách soumarů: průvodce po Prachaticích a prachatické větvi Zlaté stezky*. Prachatic: Město Prachatic, 2011, s. 33.

a Černou horou, nazývá se Prachatický systém. Třetí zastavení se nachází v Albrechtovicích. Čtvrté zastavení se nalézá u Blažejovic, kde je dopravní uzel Zlaté stezky. Páté zastavení se nachází na rozhraní Blažejovic a města Volary a je označováno jako tzv. Blažejovický systém. Šesté zastavení je ve Volarech, kde návštěvníci mají mimo jiné možnost navštívit stálou expozici Zlaté stezky ve Volarském muzeu. Sedmé zastavení se nachází u Soumarského mostu. Osmým zastavením jsou Volarské šance, které se nacházejí přibližně 1 kilometr od Soumarského mostu. V prostoru Volarských šancí bylo nalezeno velké množství militarií z třicetileté války. Devátým zastavením je místo již neexistujícího strážního hrádku na Stožecké skále. Desáté zastavení je v prostoru Radvanovického systému, který se nachází pod dnes již bývalým hrádkem na Stožecké skále. Jedenácté zastavení se nachází jižně od Českých Žlebů s výhledem na pokračování Zlaté stezky v Německu. Poslední dvanácté zastavení je v místě hraničního mostu přes Mechový potok.

Po překročení hraničního přechodu, naučná stezka plynule navazuje na naučnou stezku německé části Zlaté stezky, kdy jejím prvním zastavením je prostor u bavorské obce Bischofsreut.⁸³

Jednotlivé naučné tabule nesou název svého zastavení a poskytují turistům informace o daném místě. Text je psán dvojjazyčně – česky a německy. Je zde také mapa jednotlivých zastavení naučné stezky, podle níž se mohou turisté lépe orientovat.

František Kubů a Petr Zavřel⁸⁴ při svém výzkumu zbytků stezky dochované úseky Zlaté stezky nazvali „systémy“. Na prachatické větvi Zlaté stezky se nacházejí celkem tři tyto systémy. Jedná se o systém Prachatický, Blažejovický a Radvanovický. V místech těchto uvedených systému se nacházejí tři zastavení uváděná naučné stezky.

2.2.6 Expozice v Prachatickém muzeu věnovaná Zlaté stezce

Pracovníci Prachatického muzea a Jihočeského muzea v Českých Budějovicích se společně podílejí na výzkumu Zlaté stezky. Výzkum Zlaté stezky v Čechách byl zahájen již v roce 1990 a v roce 2008 byl dokončen. Od roku 2009 probíhá výzkum německé části Zlaté stezky ve spolupráci s univerzitou v Pasově. Dokončení výzkumu

⁸³ KUBŮ, František a Petr ZAVŘEL. Zlatá stezka: Obchodní tepna středověku, IV. část. *Šumava*. 2002, roč. 7, č. 1, s. 30-31. ISSN 0862-5166.

⁸⁴ KUBŮ, František a Petr ZAVŘEL. *Zlatá stezka: Historický a archeologický výzkum významné středověké obchodní cesty 1. Úsek Prachatice – státní hranice*. 1. vyd. České Budějovice: Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích, 2007, s. 47. ISBN 978-80-86260-62-4.

české části Zlaté stezky a tisíciletého výročí první písemné zmínky o existenci Zlaté stezky přispěly k uspořádání nové stálé expozice v Prachatickém muzeu věnované Zlaté stezce. Expozice návštěvníky Prachatického muzea seznamuje i s novými poznatky o Zlaté stezce, které byly zjištěny během uvedeného dlouholetého výzkumu. Výstava Zlaté stezky byla finančně podpořena Evropskou unií a otevřena byla v roce 2010.

Expozice Zlaté stezky je rozdělena do dvou částí. Naučná část expozice Zlaté stezky umožňuje návštěvníkům Prachatického muzea prohlédnout si původní dochované archeologické nálezy z trasy Zlaté stezky, které jsou vystaveny ve skleněných vitrínách. Můžeme si takto prohlédnout nalezené zlomky halštatské keramiky z hradu Kunžvart, bronzová kopí ze Stožce a Libínského Sedla či mezolitickou kamennou industrii z Blažejovic, aj. Také si zde můžeme všimnout četných nálezů koňských podkov. Dále se zde nachází dotykový model Zlaté stezky, ve kterém jsou vyznačeny jednotlivé větve Zlaté stezky, soumarská sídliště či strážní hrady. Návštěvník se dotykem ruky může pohybovat po jednotlivých částech Zlaté stezky. Nachází se zde i dotyková databanka, která návštěvníkům podává informace o bibliografii a historii Zlaté stezky, seznamuje je s výsledky archeologického výzkumu, jsou zde k vidění i mapy Zlaté stezky, aj. V oddělené části prostoru je zájemcům k dispozici i promítání dokumentu o Zlaté stezce.

Expoziční část umožňuje návštěvníkům Prachatického muzea prohlédnout si vystavené druhy přepravovaného zboží, prozkoumat trojrozměrný model renesančního města Prachatice či se zde návštěvníci mohou projít po venkovní expozice Zlaté stezky. Venkovní expozice Zlaté stezky umožňuje zájemcům setkání s modely, které jsou v životní velikosti, putujících soumarů se svým nákladem. Nechybějí zde ani lapkové, kovář ošetřující podkovy soumarských koní či formané, kteří manipulují se solí.

Expozice Zlaté stezky je, dle mého názoru, velmi krásně zpracována a využívá nejnovějších prostředků (databanky či dotykového modelu) k seznámení návštěvníků Prachatického muzea se Zlatou stezkou.⁸⁵

2.2.7 Univerzita 3. věku

Univerzita 3. věku byla v Prachaticích otevřena v roce 2013 za spolupráce města Prachatic, Zdravotně sociální fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích a Městské knihovny v Prachaticích. Garantem studia byl pověřen pan PhDr. František

⁸⁵ Expozice - Zlatá stezka. *Prachatické muzeum* [online]. [cit. 2015-02-19]. Dostupné z: <http://www.prachatickemuzeum.cz/expozice/zlata-stezka>

Kubů, vědecký pracovník Muzea v Prachaticích. O výběru tématu Zlaté stezky rozhodli zástupci regionálních seniorských organizací a zástupci Rady seniorů města Prachatice.

Studium je rozloženo do šesti semestrů po dobu tří let. Každý semestr je ukončen seminární prací a rozpravou o daném tématu. Studium zahrnuje nejen přednášky o Zlaté stezce, ale i samostatnou badatelskou práci studentů. Univerzitu 3. věku navštěvuje celkem 20 studentů, kteří jsou z Prachatic, z Vimperku, z Volar, z Netolic, z Čkyně, z Husince, ze Stach, z obce Zálezly a dokonce i z Českých Budějovic a z Českého Krumlova.⁸⁶

2.2.8 Informovanost o Zlaté stezce a zájem historiků o dané téma

Na německé straně Zlaté stezky nedošlo z politických důvodů k zapomenutí slávy a kulturního významu Zlaté stezky pro tamní region. Proto zde již dříve existovaly turistické infrastruktury, které mohly lidem poskytnout informace o historii a kulturním významu Zlaté stezky. Na české straně Zlaté stezky bychom ještě v době před Sametovou revolucí nic podobného nenalezli.

V Čechách byla situace poněkud odlišná, neboť vztahy s Německem byly především po druhé světové válce velmi narušeny a negativně se na tom podílel i rok 1948. V letech 1969 – 1970 se sice v Prachaticích konaly historicky první Slavnosti solné Zlaté stezky, ale již v roce 1971 byly z politických důvodů zakázány, neboť v této době se nehodilo poukazovat na přátelské vztahy s Bavorskem. Proto se Slavnosti solné Zlaté stezky v Prachaticích obnovily až po Sametové revoluci, konkrétně v roce 1991. Přesto ovšem ani místní lidé nezapomněli na veliký význam Zlaté stezky.

V polovině 90. let 20. století došlo na české straně Zlaté stezky za pomoci pracovníků městských úřadů, muzeí, informačních středisek, turistů a především autorů výzkumu Zlaté stezky, k zpřístupnění jednotlivých tras Zlaté stezky, prachatické a vimperské větve. Dále pak k poskytnutí informačního zázemí v českých cílových městech, k vytvoření expozic v muzeích věnovaných danému tématu či zpřístupnění částí původní trasy Zlaté stezky oběma státům.⁸⁷

Kdy se vlastně historikové začali o Zlatou stezku poprvé zajímat? Nejstarší práce o Zlaté stezce, ze které vycházelo mnoho dalších badatelů, pochází z roku 1837 a

⁸⁶ MRÁZOVÁ, Hana. Univerzita 3. věku v Prachaticích: Studijní obor: Kvalita života. Zlatá stezka. *Městská knihovna Prachatice* [online]. 2013 [cit. 2015-02-19]. Dostupné z: http://www.knih-pt.cz/index.html?p=u3v_obor1

⁸⁷ KUBŮ, František a Petr ZAVŘEL. Zlatá stezka: Obchodní tepna středověku, IV. část. *Šumava*. 2002, roč. 7, č. 1, s. 28-30. ISSN 0862-5166.

jejím autorem byl F. J. Sláma. V Německu se o Zlatou stezku zajímal na počátku 60. let 19. století A. Erhard, ve své monografii města Pasov.

Ve 20. století byly napsány další významné studie věnované tématu Zlaté stezky. Jedná se o dílo V. Schmidta, který se věnoval české části Zlaté stezky a dále pak je to dílo L. Leythäusera, jež se zabýval popisem německé části Zlaté stezky.

V roce 1927 se H. Preidel ve svém díle snažil na základě dochovaných archeologických nálezů dokázat využívání tras Zlaté stezky již v pravěku.

Konec 50. let 20. století představoval období, kdy se mnoho badatelů zajímalo o Zlatou stezku. Na německé straně se v této době o Zlatou stezku zajímal především Paul Praxl, veliký odborník na dané téma.

Veliký zájem badatelů o Zlatou stezku na české straně se projevil až na konci 70. let 20. století. V této době se tématu Zlaté stezky věnoval V. Starý a A. Beneš.

Od 90. let 20. století se výzkumu Zlaté stezky intenzivně věnují F. Kubů a P. Zavřel, autoři třisvazkového díla věnované tématu Zlaté stezky a autoři mnoha článků a příspěvků na dané téma.⁸⁸

⁸⁸ KUBŮ, František a Petr ZAVŘEL. *Zlatá stezka: Historický a archeologický výzkum významné středověké obchodní cesty 1. Úsek Prachatice - státní hranice*. 1. vyd. České Budějovice: Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích, 2007, s. 11-15. ISBN 978-80-86260-62-4.

3 Praktická část

3.1 Dotazníkové šetření

Historický a kulturní význam Zlaté stezky pro prachatický region je mimořádný. Dle mého přesvědčení město Prachatice vynakládá značné množství prostředků k tomu, aby své obyvatele seznámilo s historií a významem Zlaté stezky. Vyučující, kteří do svých učebních plánů začleňují téma Zlaté stezky, mají k dispozici nové učební pomůcky ve formě expozice Zlaté stezky v Prachatickém muzeu či mohou se svými žáky navštívit některá ze zastavení naučné stezky věnované danému tématu.

Myslím si, že zájemci o tuto problematiku mají v dnešní době řadu informačních prostředků, které jim mohou poskytnout informace či prohloubit znalosti o Zlaté stezce.

Na základě mého výše uvedeného přesvědčení byl do této bakalářské práce zakomponován kvantitativní výzkum ve formě dotazníkového šetření. Ten si kladl za cíl odhalit, jaké informace a znalosti mají žáci a studenti prachatických škol o historii a významu Zlaté stezky.

Kvantitativní výzkum byl zvolen z toho důvodu, že již předem byly stanoveny předpoklady, které měly být na základě získaných informací z daného výzkumu buď potvrzeny, nebo vyvráceny, k čemuž se nejlépe hodí metoda kvantitativního výzkumu. Jelikož k získání potřebných dat bylo zapotřebí oslovit více respondentů, byla vybrána metoda dotazníkového šetření.⁸⁹

3.2 Cíle výzkumu, výzkumná otázka a předpoklady

Hlavním cílem uvedeného výzkumu bylo zjistit, zda jsou žáci a studenti prachatických škol, během výuky dějepisu či základů společenských věd (občanské výchovy), seznámeni s historií a kulturním významem Zlaté stezky a zda jejich vyučující zařazují do svého výkladu daného tématu nové učební prostředky. Dílčím cílem bylo získání informací o znalostech historie Zlaté stezky, jež mají žáci či studenti v Prachaticích.

Výzkumný problém je následující: Jakým způsobem je začleněna historie a význam Zlaté stezky do výuky dějepisu či základů společenských věd (občanské výchovy) jako neopominutelné kulturní tradice regionu i blízkého okolí Prachatic?

⁸⁹ CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. Vydání 1. Praha: Grada Publishing, 2007, s. 12. ISBN 978-80-247-1369-4.

Ještě před samotným uskutečněním daného výzkumu jsem si stanovila následující předpoklady:

Předpoklad č. 1: Žáci a studenti prachatických škol jsou s tématem Zlaté stezky seznámeni dostatečným způsobem během výuky dějepisu či základů společenských věd.

Předpoklad č. 2: Vyučující využívají k výkladu daného tématu nových učebních pomůcek - ve formě expozice Zlaté stezky.

Předpoklad č. 3: Vyučující využívají k výkladu daného tématu naučnou stezku Zlaté stezky.

Předpoklad č. 4: Žáci a studenti prachatických škol mají dostatečné znalosti o historii Zlaté stezky.

3.3 Metodika výzkumu

Pro daný výzkum bylo zapotřebí získat informace od většího počtu respondentů, proto byl za těmito účely sestaven dotazník (viz Příloha č. 1). Dotazníky byly v tištěné formě osobně zadány žákům základních škol v Prachaticích a studentům prachatického gymnázia.

Vypracovaný dotazník se skládá ze dvou tematických částí a má celkem 12 otázek. V úvodní části dotazníku je seznámení s tématem a informace o anonymitě dotazovaných. Respondenti byli informováni o tom, že dotazník byl vypracován pouze pro studijní účely. Poté následují otázky, které mají obecný charakter. A následně jsou zde dvě tematicky oddělené části dotazníku. V závěru dotazníku se nachází poděkování respondentům za spolupráci při vyplnění daného dotazníku.

První část dotazníku se zabývá tím, jestli jsou žáci/studenti seznámeni s tématem Zlaté stezky během výuky dějepisu či občanské výchovy ve škole či nikoli. Dále pak, zda vyučující se svými žáky či studenty navštívili expozici věnovanou Zlaté stezce v Prachatickém muzeu či zda žáci/studenti měli možnost projít si v rámci vyučování alespoň některá zastavení naučné stezky Zlaté stezky vedoucí z Prachatic až ke státní hranici s Německem, která má celkem 12 zastavení. Tato část dotazníku má poskytnout informace o tom, zda vyučující zařazují téma Zlaté stezky do svých učebních plánů a pokud ano, tak zda vyučující využívají ke svému výkladu výše uvedenou expozici a naučnou stezku, které v Prachaticích mají k dispozici. V této části dotazníku respondenti mohli označit i více odpovědí.

Druhá část dotazníku obsahuje otázky, které se týkají historického vývoje Zlaté stezky. Jedná se o základní informace z historie Zlaté stezky, se kterými by měli být žáci/studenti seznámeni. Cílem této části dotazníku bylo zjistit, jaké mají žáci/studenti znalosti o historii zmiňované významné komunikace. V dané části dotazníku byla pouze jedna odpověď správná.

Vlastnímu výzkumu předcházela předvýzkum⁹⁰ ve formě dotazníkového šetření, kdy byly dotazníky v tištěné podobě rozdány 10 respondentům z Prachatic. Díky zmiňovanému předvýzkumu došlo k menším úpravám, které pomohly zlepšit srozumitelnost konečné podoby dotazníku. Dotazníky z předvýzkumu nejsou ve vlastním dotazníkovém šetření zahrnuty.

3.4 Výzkumný soubor

K výzkumu byli osloveni žáci základních škol v Prachaticích, studenti prachatického gymnázia a studenti Střední pedagogické školy Prachatice. Dotazníkového šetření se zúčastnilo celkem 100 respondentů, jednalo se o žáky ze ZŠ Prachatice, Zlatá stezka 240 a žáky ze ZŠ Prachatice, Vodňanská 287, dále pak se jednalo o studenty z Gymnázia, Prachatice, Zlatá stezka 137.

Vedení Střední pedagogické školy Prachatice odmítlo zapojit své studenty do výzkumu, z toho důvodu, že mnoho jejich studentů nepochází z Prachatic či blízkého okolí Prachatic, nemají téma Zlaté stezky ve svých učebních plánech zakomponováno. Tento samotný fakt mě velmi překvapil, neboť si osobně myslím, že studenti, kteří po dobu svého studia tráví několik let - v pro ně neznámém městě, by měli být s jeho historií seznámeni.

⁹⁰ CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. Vydání 1. Praha: Grada Publishing, 2007, s. 175. ISBN 978-80-247-1369-4.

3.5 Prezentace výsledků dotazníkového šetření

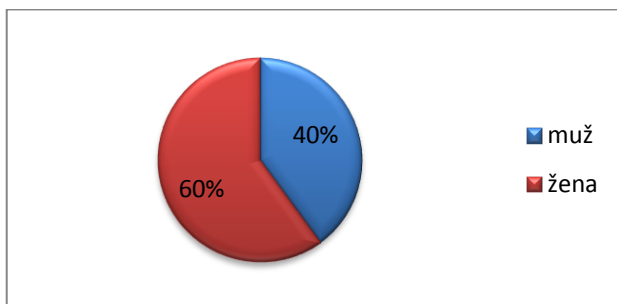
Výsledky dotazníkového šetření jsou prezentovány ve formě výsečových a pruhových grafů.

Otázky obecného charakteru:

Otázka č. 1: Jaké je Vaše pohlaví?

Graf č. 1 podává informaci o zastoupení respondentů dle pohlaví v daném průzkumu. Z celkového počtu 100 respondentů, bylo 60 % dotazovaných ženského pohlaví a 40 % respondentů bylo mužského pohlaví.

Graf č. 1: Pohlaví respondentů

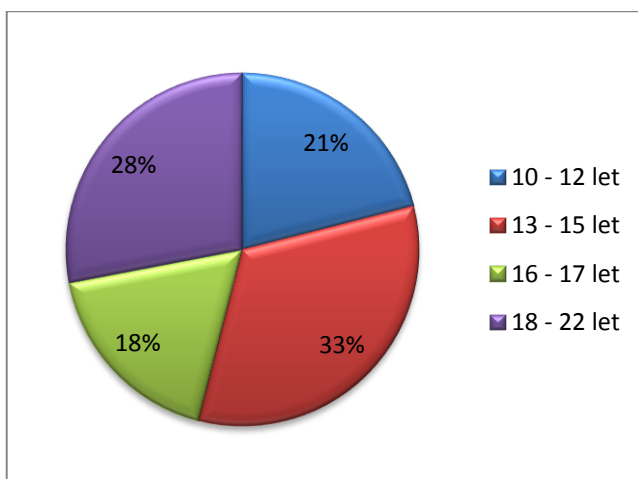

Zdroj: vlastní výzkum

Otázka č. 2: Jaký je Váš věk?

Graf č. 2 zobrazuje věkové složení respondentů, kteří se zúčastnili uvedeného dotazníkového šetření. Výzkumu se zúčastnilo celkem 21 % respondentů ve věku 10 - 12 let. Ve věku 13 - 15 let bylo osloveno 33 % dotazovaných a ve věku 16 - 17 let bylo dotazováno 18% respondentů. 28% dotazovaných zaujímalo věkovou skupinu 18 – 22 let.

Graf č. 2: Věk respondentů

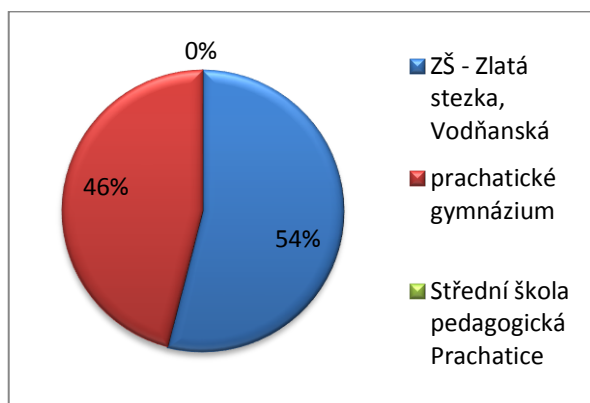

Zdroj: vlastní výzkum

Otázka č. 3: Na jaké škole studujete?

Z celkového počtu (100) dotazovaných, 54% respondentů navštěvuje základní školu (ZŠ Prachatice, Zlatá stezka 240, či ZŠ Prachatice, Vodňanská 287) a 46% respondentů studuje na Gymnáziu, Prachatice, Zlatá stezka 137. Nikdo z dotazovaných nebyl ze SOŠ (Střední pedagogická škola Prachatice), (viz Graf č. 3).

Graf č. 3: Typ školy respondentů

Zdroj: vlastní výzkum

První část dotazníku:

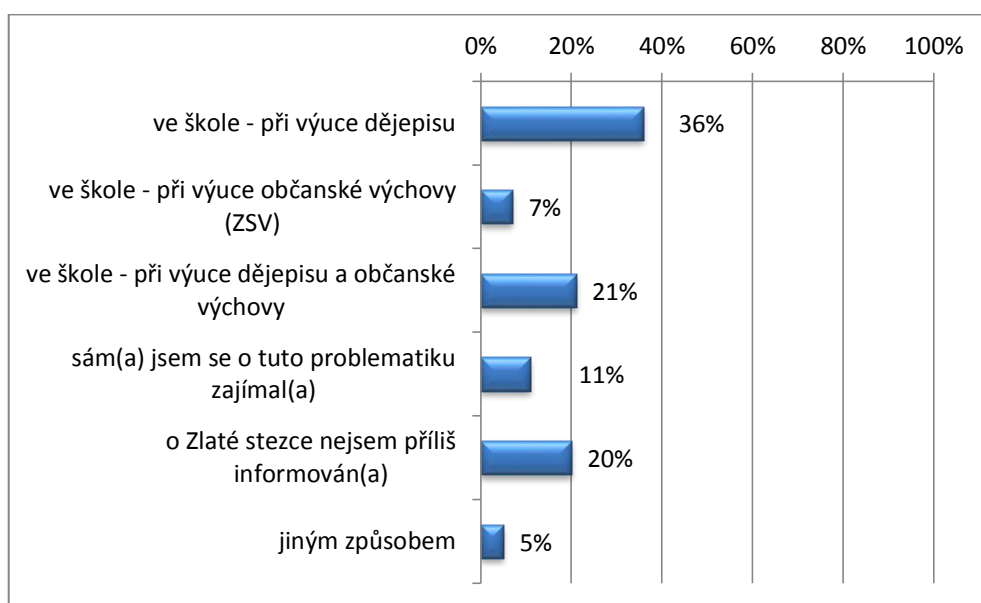
Jakým způsobem je začleněna historie a kulturní význam Zlaté stezky do výuky dějepisu či občanské výchovy (základů společenských věd) na Vaší škole.

V této části dotazníku mohli respondenti uvést i více variant odpovědí.

Otázka č. 4: S historií a významem Zlaté stezky jste se seznámili?

Graf č. 4 zobrazuje následující odpovědi: 36% respondentů bylo seznámeno s historií a významem Zlaté stezky ve škole - během výuky dějepisu. 7% respondentů bylo s tématem Zlaté stezky seznámeno ve škole – během výuky občanské výchovy (či ZSV). Možnosti označit více odpovědí využilo celkem 21% dotazovaných, kdy dotazovaní uvedli, že o Zlaté stezce byli informováni ve škole současně během výuky dějepisu a občanské výchovy (ZSV). 11% respondentů se o danou problematiku zajímalo samo ze své vlastní iniciativy. 20% respondentů uvedlo, že o Zlaté stezce není příliš informováno. 5% dotazovaných využilo možnosti otevřeného typu odpovědi a uvedlo, že s tématem Zlaté stezky bylo seznámeno během vyučování anglického jazyka, dále jim k tomu posloužily Slavnosti solné Zlaté stezky a vyprávění jejich prarodičů.

Graf č. 4: Informovanost o Zlaté stezce

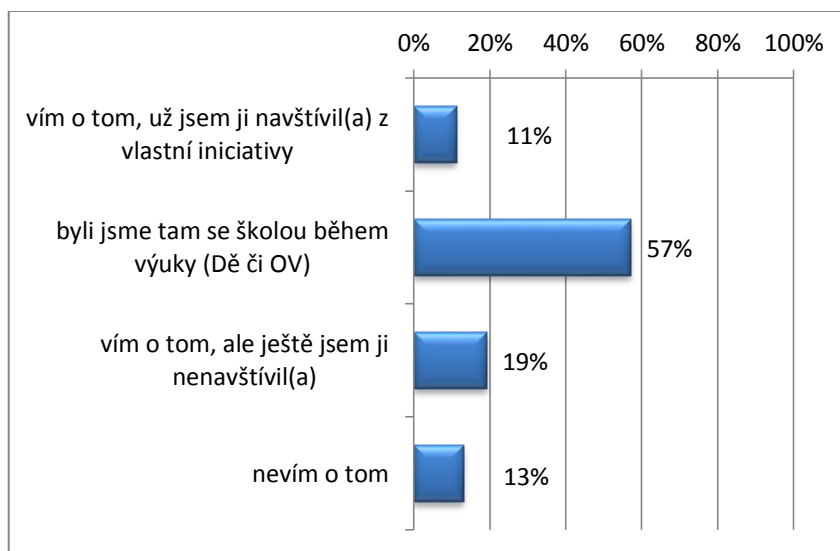

Zdroj: vlastní výzkum

Otázka č. 5: Jste informováni o tom, že v Prachatickém muzeu je stálá expozice Zlaté stezky?

Graf č. 5 přináší následující informace: 57% respondentů odpovědělo, že expozici věnovanou Zlaté stezce v Prachatickém muzeu navštívili se svým vyučujícím během výuky dějepisu či občanské výchovy (ZSV). 11% z dotazovaných zmiňovanou expozici navštívilo samo – z vlastní iniciativy. 19% respondentů o této expozici ví, ale ještě ji nenavštívilo. A našli se i dotazovaní, kteří o uvedené expozici nebyli informováni (13%).

Graf č. 5: Informovanost o expozici Zlaté stezky v Prachatickém muzeu

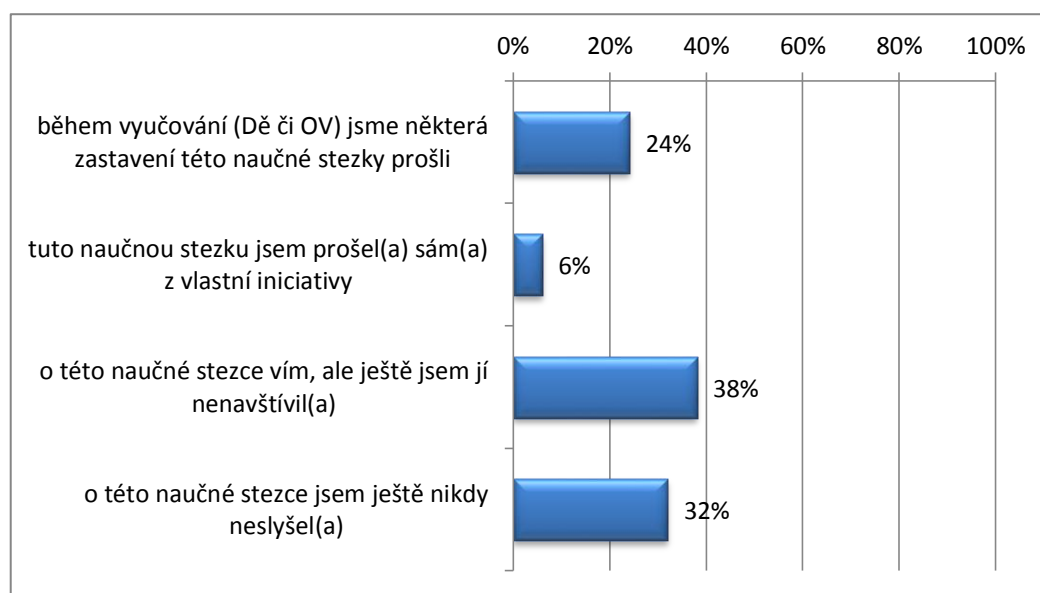

Zdroj: vlastní výzkum

Otázka č. 6: Víte o tom, že se Zlatou stezkou je spojena i naučná stezka Zlaté stezky vedoucí z Prachatic až ke státní hranici s Německem? (Celkem má 12 zastavení.)

Graf č. 6 uvádí, že 24% respondentů prošlo některá zastavení této naučné stezky se svým vyučujícím během výuky dějepisu či občanské výchovy (ZSV). Dále pak 6% dotazovaných uvedlo, že uvedenou naučnou stezku navštívilo samo ze své vlastní iniciativy. Naopak 38% respondentů bylo o dané naučné stezce informováno, ale ještě ji nenavštívilo. Zbýlých (32%) dotazovaných uvedlo, že o této naučné stezce nikdy neslyšelo.

Graf č. 6: Informovanost o naučné stezce

Zdroj: vlastní výzkum

Druhá část dotazníku:

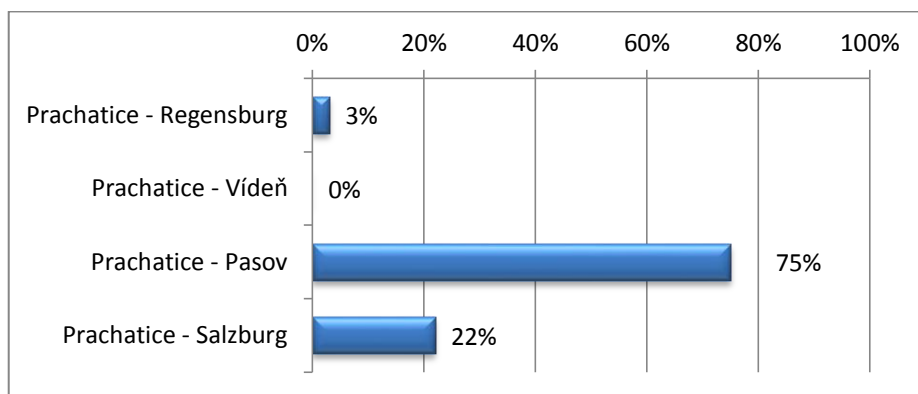
Základní informace o historii Zlaté stezky.

V této části dotazníku byla vždy pouze jedna z nabízených odpovědí správná.

Otázka č. 7: Jaká 2 města spolu na prachatické větvi Zlaté stezky obchodovala?

Graf č. 7 zobrazuje následující informace: drtivá většina respondentů (75%) odpověděla správně, že na prachatické větvi spolu obchodovala tato města: Prachatice – Pasov. 22% dotazovaných chybně odpovědělo, že spolu obchodovala tato města: Prachatice – Salzburg. Pouhá 3% respondentů zvolila též chybnou možnost: Prachatice – Regensburg. Nikdo z dotazovaných nezvolil taktéž chybnou možnost: Prachatice – Vídeň.

Graf č. 7: Názvy 2 měst, která spolu obchodovala na prachatické větvi Zlaté stezky

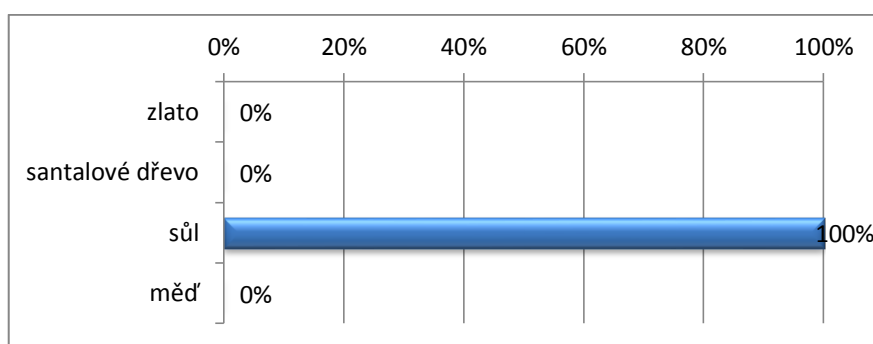

Zdroj: vlastní výzkum

Otázka č. 8: Jaká nejvýznamnější surovina byla po zlaté stezce převážena z Německa do Čech?

Graf č. 8 znázorňuje, že všichni respondenti (100) uvedli správnou odpověď – sůl.

Graf č. 8: Název nejvýznamnější suroviny převážené z Německa do Čech

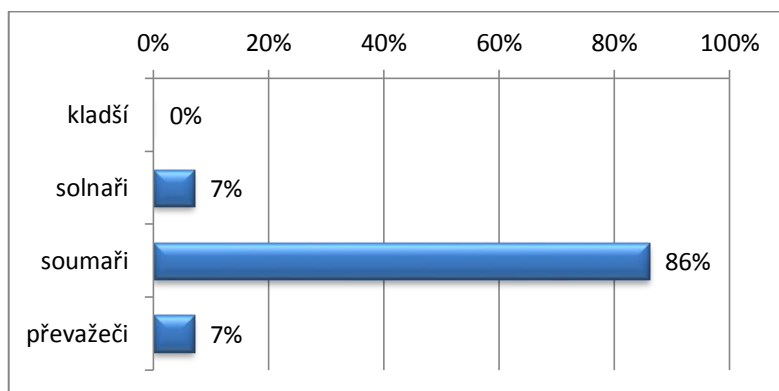

Zdroj: vlastní výzkum

Otázka č. 9: Kdo po trase Zlaté stezky přepravoval suroviny?

Graf č. 9 nás seznamuje s tím, že drtivá většina dotazovaných (86%) uvedla správnou odpověď – po trase Zlaté stezky suroviny přepravovali soumaři. Zbývající respondenti uvedli chybnou odpověď – solnaři (7%) a převažeči (7%). Nikdo z dotazovaných ne zvolil taktéž chybnou možnost – kladší.

Graf č. 9: Kdo po trase Zlaté stezky přepravoval suroviny?

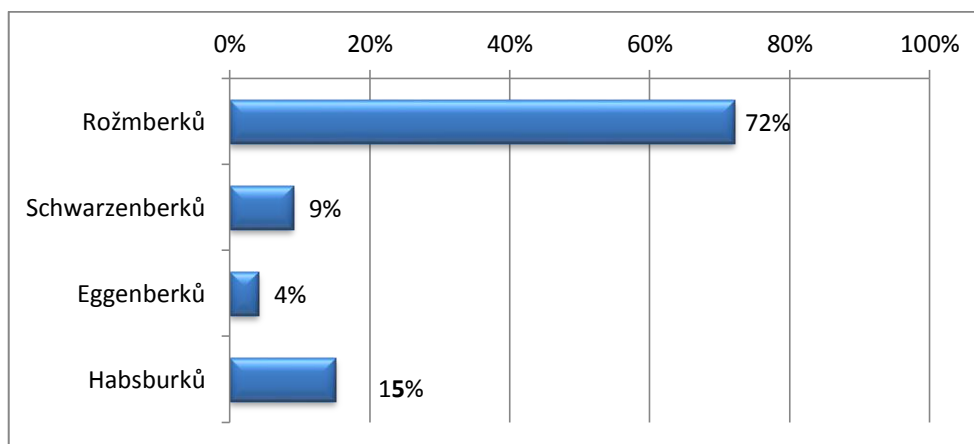

Zdroj: vlastní výzkum

Otázka č. 10: V 16. století obchod na Zlaté stezce zažíval veliký rozkvět. V této době byla Zlatá stezka spolu s městem Prachatice ve vlastnictví jakého významného rodu?

Graf č. 10 vypovídá o tom, že 72% respondentů uvedlo správnou odpověď – rod Rožmberků. Zbývající dotazovaní zvolili chybné odpovědi: 15% respondentů uvedlo rod Habsburků, 9% dotazovaných zvolilo rod Schwarzenberků a 4% respondentů označila rod Eggenberků.

Graf č. 10: Držitelé Zlaté stezky a města Prachatice v 16. století

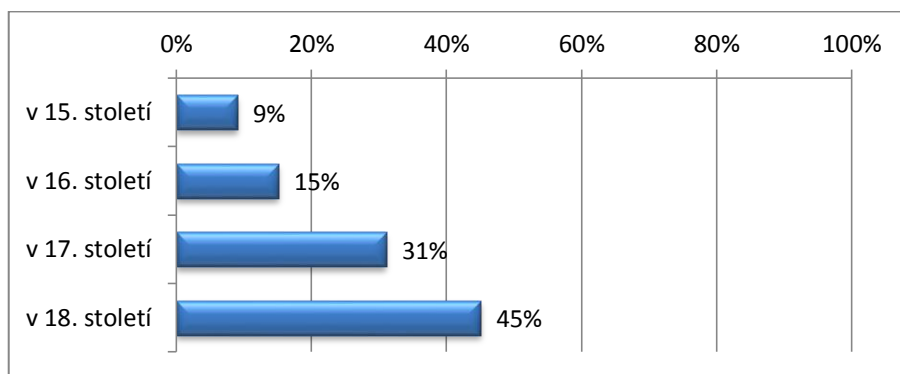

Zdroj: vlastní výzkum

Otázka č. 11: Poté, co císař Josef I. svým patentem nařídil do Čech dovážet pouze rakouskou sůl, došlo k zániku obchodu na Zlaté stezce. V jakém století to bylo?

Z grafu č. 11 můžeme vyčíst, že 45% respondentů vědělo správnou odpověď – k zániku obchodu na Zlaté stezce došlo v 18. století. Zbývající dotazovaní chybně uváděli tyto odpovědi: 31% - v 17. století, 15% - v 16. století, 9% - v 15. století.

Graf č. 11: Zánik Zlaté stezky

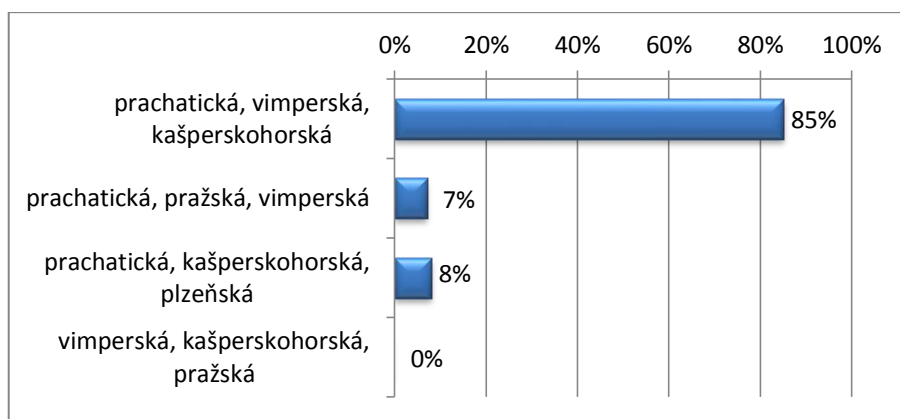

Zdroj: vlastní výzkum

Otázka č. 12: Zlatá stezka měla tři jednotlivé větve. Jak se tyto jednotlivé větve Zlaté stezky nazývaly?

Graf č. 12 nám podává informaci o tom, že naprostá většina dotazovaných (85%) zvolila správnou odpověď – jednalo se o tyto větve: prachatickou, vimperskou a kašperskohorskou. 8% respondentů chybně uvedlo, že se jednalo o tyto větve: prachatická, kašperskohorská, plzeňská. A zbývajících 7% dotazovaných také označilo chybnou odpověď jednotlivých větví Zlaté stezky – prachatická, pražská, vimperská. Nikdo z dotazovaných nezvolil též chybnou možnost názvu větví Zlaté stezky: vimperská, kašperskohorská, pražská.

Graf č. 12: Názvy 3 větví Zlaté stezky

Zdroj: vlastní výzkum

3.6 Interpretace výsledků dotazníkového šetření a vyhodnocení předpokladů

V úvodní části dotazníku se nacházely otázky obecného charakteru, jež měly poskytnout informace o pohlaví (Otázka č. 1, viz Graf č. 1), věku (Otázka č. 2, viz Graf č. 2) a typu školy (Otázka č. 3, viz Graf č. 3) respondentů. Z uvedených údajů vyplývá, že dotazníkové šetření se zúčastnilo více žen (60%) než mužů (40%). Nejpočetněji zastoupenými věkovými skupinami byli respondenti ve věku 13 - 15 let (33%) a dále pak respondenti ve věku 18 - 22 let (28%). Ze základních škol se výzkumu zúčastnilo celkem 54% respondentů a 46% respondentů bylo z gymnázia.

Hlavními cíli předkládaného výzkumu bylo: 1. Získání informací o tom, zda jsou žáci a studenti prachatických škol seznámeni během výuky dějepisu či občanské výchovy (ZSV) s historií a významem Zlaté stezky, která je pro prachatický region velmi důležitá. 2. Zda vyučující využívají k informování svých žáků/studentů o daném tématu nových učebních zdrojů. K naplnění hlavních cílů posloužily otázky (č. 4 – č. 6), (viz Graf č. 4 – č. 6) v první části dotazníku.

První z hlavních cílů výzkumu se podařilo naplnit vyhodnocením odpovědí na otázku č. 4. (viz Graf č. 4), která přinesla velmi pozitivní zjištění, neboť z celkového počtu 100 respondentů, 64% respondentů odpovědělo, že s historií a významem Zlaté stezky bylo seznámeno ve škole, během vyučování dějepisu či občanské výchovy (ZSV). Zjištěné údaje jsou velmi pozitivní, neboť zde můžeme vidět, že vyučující se tématu Zlaté stezky věnují, zařazují ho do svých učebních plánů a podporují tímto zájem svých žáků či studentů o historii svého bydliště či města, ve kterém studují. Dokonce se mezi dotazovanými našlo několik jedinců (11%), kteří se o téma Zlaté stezky zajímali sami více do hloubky ze své vlastní iniciativy. Získaná informace je velmi potěšující, neboť přináší důkaz o tom, že stále existují mladí lidé, kteří se zajímají o kulturní tradice svého regionu. Celkem 5% dotazovaných využilo možnosti otevřené odpovědi, v níž uvedli, že s historií a významem Zlaté stezky byli mimo jiné seznámeni během každoročních Slavností solné Zlaté stezky. Zde se potvrzuje mé přesvědčení o tom, že město Prachatice vynakládá značné množství prostředků k tomu, aby seznámilo své obyvatele s historií a významem Zlaté stezky či prohloubilo jejich zájem o dané téma.

Následující otázky (Otázky č. 5 – č. 6) přinesly informace, které vedly k naplnění druhého hlavního cíle: Jakým způsobem jsou dotazovaní o tématu Zlaté

stezky informování – zda vyučující využívají nových vyučovacích prostředků k informování svých žáků a studentů o Zlaté stezce – zda využívají expozice Zlaté stezky v Prachatickém muzeu či zda se svými žáky/studenty navštěvují naučnou stezku Zlaté stezky. Výsledky otázky č. 5 (Graf č. 5) jsou následující: osobně se expozice Zlaté stezky v Prachatickém muzeu zúčastnilo celkem 68% dotazovaných, z čehož 57% respondentů expozici navštívilo v rámci výuky dějepisu či občanské výchovy (ZSV). Následující zjištění přináší pozitivní poznatky o tom, že mnoho vyučujících využívá možnosti seznámit své žáky/studenty s tématem Zlaté stezky za pomoci nových učebních prostředků – expozice v muzeu, čímž umožňují svým žákům/studentům vstřebat vizuálně více informací, než by přinesl pouhý výklad daného tématu ve škole. Zbývajících 11% dotazovaných, kteří navštívili expozici Zlaté stezky, tak učinili ze své vlastní iniciativy – mimo výuku.

Otázka č. 6 (Graf č. 6) přinesla poněkud zarážející informace. Celkem 68% respondentů je informováno o existenci naučné stezky Zlaté stezky a z toho pouhých 24% dotazovaných prošlo některá z jejích zastavení během výuky dějepisu či občanské výchovy (ZSV). Pozitivně můžeme hodnotit informaci, že se našli vyučující, kteří byli ochotni obětovat některé ze svých vyučovacích hodin k tomu, aby svým žákům/studentům poskytli informace o Zlaté stezce přímo v terénu. Tito vyučující si uvědomují, že žáci/studenti si nejvíce informací odnesou z výuky, do které se sami mohou aktivně zapojit a nikoli jen pasivně přijímat informace. Avšak samotný fakt, že většina vyučujících naučnou stezku či alespoň některá její zastavení se svými žáky/studenty nenavštívila, přináší negativní zjištění, neboť žáci, jak již bylo řečeno, se nejlépe učí svými vlastními zkušenostmi. Z tohoto počtu dotazovaných, kteří jsou informováni o naučné stezce Zlaté stezky (68%), celkem 38% respondentů ví o existenci naučné stezky Zlaté stezky, ale ještě ji nenavštívili. Což mohou ještě jistě učinit. Velmi potěšující je informace, že někteří jedinci (6% z těch 68%) prošli tuto naučnou stezku sami ze své vlastní iniciativy, což dokládá veliký zájem těchto jedinců o dané téma. Avšak počet jedinců, kteří se ze své vlastní iniciativy zajímají o téma Zlaté stezky, je v porovnání s počtem respondentů, kteří o dané naučné stezce nikdy neslyšeli (32%), velmi malý. Nicméně snad se v příštích letech informovanost o naučné stezce Zlaté stezky více rozšíří a vzroste počet jedinců, kteří budou mít zájem projít si jednotlivá zastavení stezky a čerpat informace o Zlaté stezce přímo v terénu.

Vyhodnocení předpokladu č. 1

Pravděpodobnost potvrzení mého předpokladu o tom, že žáci a studenti prachatických škol jsou dostatečným způsobem seznámeni s historií a významem Zlaté stezky, je vysoká, neboť nadpoloviční většina (64%) dotazovaných odpověděla, že s tématem Zlaté stezky byla seznámena během výuky dějepisu či základů společenských věd (občanské výchovy), (viz Graf č. 4).

Vyhodnocení předpokladu č. 2

Pravděpodobnost potvrzení předpokladu o tom, že vyučující využívají k výkladu tématu Zlaté stezky nabízených nových vyučovacích prostředků – ve formě expozice Zlaté stezky v Prachatickém muzeu, je vysoká, neboť 57% respondentů danou expozici navštívilo se svým vyučujícím během výuky dějepisu či základů společenských věd (občanské výchovy), (viz Graf č. 5).

Vyhodnocení předpokladu č. 3

Pravděpodobnost potvrzení předpokladu, že vyučující využívají během výuky uvedeného tématu naučnou stezku Zlaté stezky, je nízká, neboť pouhých 24% dotazovaných odpovědělo, že uvedenou naučnou stezku navštívilo v rámci výuky se svým vyučujícím. (viz Graf č. 6).

Dílčím cílem dotazníkového šetření bylo získat přehled o znalostech historie Zlaté stezky u žáků a studentů prachatických škol. K uvedenému účelu byla sestavena druhá část dotazníku, která obsahovala 6 otázek na dané téma. Z nabízených odpovědí byla vždy jen jedna správná, o čemž byli respondenti informováni. Následující otázky (Otázky č. 7 - č. 9), (viz Grafy č. 7- č. 9) lze charakterizovat jako otázky, které zjišťují, jaká je informovanost respondentů o obecných údajích Zlaté stezky.

Tyto otázky podávají následující informace: velmi potěšující je zjištění, že většina dotazovaných (75%) správně uvedla názvy 2 měst (Prachatice – Pasov), která spolu na prachatické větvi obchodovala. (Otázka č. 7), (viz Graf č. 7)

Otázku č. 8 (viz Graf č. 8) správně zodpověděli všichni dotazovaní – na Zlaté stezce byla z Německa do Čech převážena sůl.

Otázka č. 9 (viz Graf č. 9) přinesla odpověď na to, že značná část dotazovaných (86%) ví, kdo po trase Zlaté stezky přepravoval suroviny – jednalo se o soumary.

Skutečnost, že většina dotazovaných v této části dotazníku uvedla správné odpovědi, je velmi potěšující, neboť je zde potvrzeno, že žáci a studenti prachatických škol jsou o Zlaté stezce informováni.

Dále pak jsou zde další otázky (Otázky č. 10 – č. 12), (viz Grafy č. 10 – č. 12), jejichž cílem je prověřit hlubší znalosti o historii Zlaté stezky respondentů.

Otázka č. 10 (viz Graf č. 10) vypovídá o veliké informovanosti respondentů i o historii města Prachatic, neboť 72% respondentů správně uvedlo, že v 16. století byla Zlatá stezka spolu s městem Prachatic ve vlastnictví rodu Rožmberků.

Otázka č. 11 (viz Graf č. 11) přinesla informace o tom, že pouhých 45% dotazovaných uvedlo správné století zániku obchodu na Zlaté stezce – 18. století. Tato otázka byla v porovnání s ostatními otázkami pro respondenty velmi problematická.

Otázka č. 12 (viz Graf č. 12) poskytla informace o tom, že většina dotazovaných (85%) má znalosti o třech jednotlivých větvích Zlaté stezky, neboť označili správnou odpověď.

Vyhodnocení předpokladu č. 4

Pravděpodobnost potvrzení mého předpokladu o tom, že žáci a studenti prachatických škol mají dostatečné znalosti o historii Zlaté stezky, je vysoká, neboť většina dotazovaných správně zodpověděla všechny otázky, které prověřovaly nejen základní informace o historii Zlaté stezky, nýbrž prověřovaly i hlubší znalosti o uvedeném tématu (viz Otázky č. 7 – č. 12), (viz Grafy č. 7 – č. 12).

Závěr

Jedním z cílů předkládané bakalářské práce bylo podat ucelený popis historického vývoje české části Zlaté stezky, od prvních dochovaných písemných zmínek o existenci Zlaté stezky až po její zánik. Jak jsem již výše uváděla, největší pozornost jsem ve své práci věnovala české části prachatické větve. Snažila jsem se do své bakalářské práce zahrnout i teorii možného využití trasy prachatické větve Zlaté stezky již v pravěku. V dnešní době se na základě dochovaných archeologických nálezů mnozí badatelé domnívají, že trasa prachatické větve Zlaté stezky byla využívána již v dobách dřívějších – v době pravěku.

Dalšími cíli bakalářské práce bylo popsat a zhodnotit společensko-historický a kulturní význam Zlaté stezky pro prachatický region. Společensko-historický význam Zlaté stezky je, dle mého názoru, pro prachatický region určující. Neboť Zlatá stezka se zasloužila o přisun obyvatel do doposud neosídlených částí šumavské krajiny, podél tras jednotlivých větví Zlaté stezky byla v minulosti zakládána a budována města, soumarská sídliště či strážní hrady. Zlatá stezka, jak jsem se již v předchozích kapitolách zmiňovala, poskytovala také místním lidem zaměstnání, přisun a odbyt surovin či zboží. Po trase Zlaté stezky neputovali jen soumaři či obchodníci se svým nákladem, ale trasou Zlaté stezky putovali i diplomaté, studenti či umělci. Zlatá stezky umožňovala spojení českých zemí s ostatními zeměmi Evropy a naopak.

Kulturní význam Zlaté stezky je stále mimořádný. Dokladem tohoto mého tvrzení nám může být pořádání každoročních Slavností solné Zlaté stezky již od roku 1991. V letech 1998 – 1999 byly zpřístupněny turistické a naučné stezky Zlaté stezky vedoucí z Prachatic a z Vimperku až ke státní hranici s Německem, kde plynule navazují na dřívější německou naučnou stezku. V roce 2010 byla v Prachatickém muzeu otevřena stálá expozice Zlaté stezky k tisíciletému výročí existence Zlaté stezky. V roce 2013 byla v Prachaticích založena Univerzita 3. věku. Soumaři z Grainetu a jejich soumarské pochody jsou nám také patřičným vzorem toho, jak Zlatá stezka coby kulturní činitel, nadále působí. Tradice Zlaté stezky se také přičinila o opětovné navázání přátelských vztahů mezi českým a německým národem. Díky Zlaté stezce se město Prachatice stalo partnerským městem mnoha dalších měst evropských států, což prohlubuje přátelské styky s ostatními státy v Evropě.

Cílem praktické části dané bakalářské práce bylo získat informace o tom, jakým způsobem je začleněna historie a význam Zlaté stezky do výuky dějepisu či základů

společenských věd (občanské výchovy) ve školách v Prachaticích. Dotazníkové šetření přineslo informace o tom, že téma Zlaté stezky většina vyučujících zařazuje do svých učebních plánů, což nám potvrzuje i výborné znalosti žáků a studentů o historii Zlaté stezky.

Seznam literatury a zdrojů

Literatura

FENCL, Pavel. *Po stopách soumarů: průvodce po Prachaticích a prachatické větvi Zlaté stezky*. Prachatice: Město Prachatice, 2011, 43 s.

FENCL, Pavel, Jana KOUTNÁ, František KUBŮ a Jan Antonín MAGER. *Prachatice*. 1. vyd. Praha: Paseka, 2007, 60 s. Zmizelý Čechy. ISBN 978-80-7185-843-0.

FUCHS, Hans, František KUBŮ a Josef ŠTEMBERK. *Zlatá stezka 1000 let*. Prachatice: Město Prachatice, 2009, 22 s.

HORPENIAK, Vladimír. *Šumava očima Vladimíra Horpeniaka*. I. Vyd. 1. Plzeň: Starý most, 2014, 303 s. ISBN 978-80-87338-41-4.

CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. Vydání 1. Praha: Grada Publishing, 2007, 265 s. ISBN 978-80-247-1369-4.

KLIMEK, Hynek. *Šumava: Prachaticko*. 1. vyd. Praha: Regia, 2010, 198 s. Neznámé Čechy. ISBN 978-80-86367-83-5.

KUBŮ, František a Petr ZAVŘEL. *Zlatá stezka: Historický a archeologický výzkum významné středověké obchodní cesty. 1. Úsek Prachatice - státní hranice*. 1. vyd. České Budějovice: Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích, 2007, 190 s. ISBN 978-80-86260-62-4.

KUBŮ, František a Petr ZAVŘEL. *Zlatá stezka: Historický a archeologický výzkum významné středověké obchodní cesty 2. Úsek Vimperk – státní hranice*. 1. vyd. České Budějovice: Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích, 2007, 230 s. ISBN 978-80-86260-82-2.

KUBŮ, František a Petr ZAVŘEL. *Zlatá stezka: Historický a archeologický výzkum významné středověké obchodní cesty 3. Úsek Kašperské Hory – státní hranice*. 1. vyd. České Budějovice: Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích, 2009, 263 s. ISBN 978-80-87311-06-6.

NEUMANN, Jiří. *Šumava: Zajímavosti o lidech, přírodě a řemeslech*. Líbeznice: Víkend, 2009, 196 s. ISBN 978-80-7433-005-6.

STARÝ, Václav. *Prachatice a Jan Neumann*. Prachatice: Městský úřad Prachatice, 1997, 231 s. ISBN 80-900811-0- X.

STARÝ, Václav a Pavel NOVÁK. *Prachatice: Historie a současnost*. Prachatice: Městský národní výbor v Prachaticích, 1977, 45 s.

Příspěvky ve sborníku

BENEŠ, Jaromír a Marek PARKMAN. Staroprachatická sídelní aglomerace v pravěku a raném novověku. In: KUBŮ, František a Jaromír BENEŠ. *Zlatá stezka: Sborník Prachatického muzea*. Prachatice: Prachatické muzeum, 1994. roč. 1, s. 36.

PRAXL, Paul. K dějinám názvu Zlatá stezka. In: KUBŮ, František a Jaromír BENEŠ. *Zlatá stezka: Sborník Prachatického muzea*. Prachatice: Prachatické muzeum, 1994. roč. 1, s. 35.

Příspěvky v tištěných periodikách

KUBŮ, František a Petr ZAVŘEL. Z historie Zlaté stezky: 1. část. *Šumava*. 2001, roč. 6, č. 1, s. 29. ISSN 0862-5166.

KUBŮ, František a Petr ZAVŘEL. Zlatá stezka: Obchodní tepna středověku, IV. část. *Šumava*. 2002, roč. 7, č. 1, s. 28-31. ISSN 0862-5166.

PULKRÁBEK, Jaroslav. Na oslavu milénia přispějí peníze z Evropy. *Prachatický deník*. 5. 2. 2010, roč. 19, č. 30, s. 2. ISSN 1802-0836.

STARÝ, Václav. K dějinám obchodu na Zlaté stezce. *Hraničář*. 23. 11. 1993, roč. 35, č. 47, s. 4.

STARÝ, Václav. Po Zlaté stezce nejezdila jen sůl v dřevěných prosticích, ale i různé druhy jižního ovoce a řemeslnické výrobky. *Listy Prachaticka*. 18. 6. 1998, roč. 7, č. 141, s. 16. ISSN 1210-7042.

STARÝ, Václav. Obchodu se solí nemohl využívat každý občan, právo na něj bylo omezeno jen na určitou skupinu měšťanů. *Listy Prachaticka*. 24. 6. 1998, roč. 7, č. 146, s. 14. ISSN 1210-7042.

STARÝ, Václav. Někdy se stávalo, že koupené prostice soli byly neúplné. *Listy Prachaticka*. 25. 6. 1998, roč. 7, č. 147, s. 14. ISSN 1210-7042.

STARÝ, Václav. Z vimperské historie: O pasení soumarských koní. *Vimperské noviny*. 29. 9. 2000, roč. 7, č. 10, s. 6.

STARÝ, Václav. Zlatá stezka nebyla pouze spojnici pro obchod se solí. *Listy Prachaticka*. 12. 6. 2003, roč. 12, č. 136, s. 19.

STARÝ, Václav. Že sůl je nad zlato, věděl i král ze stejnojmenné pohádky. *Listy Prachaticka*. 14. 6. 2003, roč. 12, č. 138, s. 18. ISSN 1210-7042.

STARÝ, Václav. Soumarští koníci nepřeváželi jen sůl, ale i zboží z Orientu. *Listy Prachaticka*. 17. 6. 2003, roč. 12, č. 140, s. 18. ISSN 1210-7042.

VANDLÍČKOVÁ, Jana. Soumaři letos přijedou v dubnu. *Prachatický deník*. 23. 2. 2010, roč. 19, č. 145, s. 2. ISSN 1802-0836.

VEJVARA, Jaroslav. Zlatá stezka. *Od Zlaté stezky*. 1. 11. 1927, roč. 1, č. 3, s. 67-68.

Internetové zdroje

Expozice - Zlatá stezka. *Prachatické muzeum* [online]. [cit. 2015-02-19]. Dostupné z: <http://www.prachatickemuzeum.cz/expozice/zlata-stezka>

Historie obce Grainet. *Gemeinde Grainet* [online]. ©2009 [cit. 2015-04-20]. Dostupné z: <http://www.grainet.de/geschichte.html>

KOZÁK, Roman. Zlatá stezka. *Volary.eu* [online]. ©2015 [cit. 2015-04-17]. Dostupné z: <http://volary.eu/kultura/zlata-stezka>

MRÁZOVÁ, Hana. Univerzita 3. věku v Prachaticích: Studijní obor: Kvalita života. Zlatá stezka. *Městská knihovna Prachatice* [online]. 2013 [cit. 2015-02-19]. Dostupné z: http://www.knih-pt.cz/index.html?p=u3v_obor1

Přehled kulturních, sportovních a společenských akcí. *Prachatice: Brána Šumavy* [online]. [cit. 2015-04-17]. Dostupné z: <http://www.prachatice.eu/kalendar>

Slavnosti Zlaté solné stezky: Historie. *Prachatice: Brána Šumavy* [online]. [cit. 2015-03-17]. Dostupné z: http://www.prachatice.cz/n_stezka.html?TextVersion=

Soumarské pochody. *Säumerverein Grainet* [online]. [cit. 2015-02-19]. Dostupné z: <http://cz.saeumer.de/saeumerzuege.html>

ŠTEMBERKOVÁ, Růžena. Slavnosti Zlaté solné stezky: Ohlédnutí za XV. Ročníkem Slavností Zlaté stezky. *Prachatice: Brána Šumavy* [online]. [cit. 2015-04-20]. Dostupné z: http://www.prachatice.cz/n_stezka_ohljednuti2005.html

Seznam použitých zkratek

aj. – a jiné

č. – číslo

JUDr. – doktor práv

n.l. – našeho letopočtu

NSR – Německá spolková republika

PhDr. – doktor filozofie

př.n.l. – před naším letopočtem

roč. – ročník

s. – strana

tis. – tisíc

ZSV – základy společenských věd

ZŠ – základní škola

Seznam příloh

Příloha č. 1: Dotazník

Příloha č. 2: Mapa zobrazující průběh tří větví Zlaté stezky

Příloha č. 3: Nalezený hrot kopí pocházející z mladší doby bronzové vystavený v Prachatickém muzeu

Příloha č. 4: Nalezené podkovy na prachatické větví Zlaté stezky vystavené v Prachatickém muzeu

Příloha č. 5: Přepravované druhy zboží po Zlaté stezce vystavené v Prachatickém muzeu

Příloha č. 6: Dotykový model Zlaté stezky v Prachatickém muzeu

Příloha č. 7: Trojrozměrný model renesančního města Prachatic v Prachatickém muzeu

Příloha č. 8: Venkovní expozice Zlaté stezky v Prachatickém muzeu – model soumara v životní velikosti

Příloha č. 9: Soumaři z grainetského soumarského spolku na Slavnostech solné Zlaté stezky v roce 2014

Příloha č. 10: Soumarští koně na Slavnostech solné Zlaté stezky v roce 2014

Příloha č. 11: Dům v Soumarské ulici čp. 355 v Prachaticích, s motivem soumarů přicházejících do Prachatic

Příloha č. 12: Detail motivu přicházejících soumarů do Prachatic

Přílohy

Jakým způsobem je začleněna historie a význam Zlaté stezky do výuky dějepisu a ZSV jako neopominutelné kulturní tradice regionu?

Dobrý den,
jsem studentkou Pedagogické fakulty JU v Českých Budějovicích, 3. ročníku oboru ČJ-SV a pro svou bakalářskou práci na téma **Význam a historie Zlaté stezky pro kulturní tradice regionu** jsem vypracovala tento dotazník. Chtěla bych Vás požádat o vyplnění tohoto dotazníku, který je rozdělen do dvou částí a skládá se z následujících 12 otázek, které budete kroužkovat. Dotazník je anonymní a slouží pouze pro studijní účely, informace z Vámi vyplněného dotazníku následně zpracuji ve své bakalářské práci.

1) Jaké je Vaše pohlaví?

- a) muž
- b) žena

2) Jaký je Váš věk?

- a) 10 – 12 let
- b) 13 – 15 let
- c) 16 – 17 let
- d) 18 a více let

3) Na jaké škole studujete?

- a) ZŠ
- b) gymnázium
- c) SOŠ

A. První část dotazníku: *Jakým způsobem je začleněna historie a kulturní význam Zlaté stezky do výuky dějepisu či základů společenských věd (OV) na Vaší škole.*

Zakroužkujte prosím odpovědi (lze uvést i více variant).

4) S historií a významem Zlaté stezky jste se seznámili?

- a) ve škole - při výuce dějepisu
- b) ve škole - při výuce občanské výchovy (ZSV)
- c) sám(a) jsem se o tuto problematiku zajímal(a)
- d) o Zlaté stezce nejsem příliš informován(a)
- e) pokud jste byli s historií a významem ZS seznámeni jiným způsobem, napište prosím jakým

5) Jste informováni o tom, že v Prachatickém muzeu je stálá expozice věnována Zlaté stezce?

- a) vím o tom, už jsem ji navštívil(a) z vlastní iniciativy
- b) byli jsme tam se školou během výuky (Dě či OV/ZSV)
- c) vím o tom, ale ještě jsem ji nenavštívil(a)
- d) nevím o tom

6) Víte o tom, že se Zlatou stezkou je spojena i naučná stezka Zlaté stezky vedoucí z Prachatic až ke státní hranici s Německem? (Celkem má 12 zastavení.)

- a) během vyučování (Dě či OV) jsme některá zastavení této naučné stezky prošli
- b) tuto naučnou stezku jsem prošel(a) sám(a) z vlastní iniciativy
- c) o této naučné stezce vím, ale ještě jsem ji nenavštívil(a)
- d) o této naučné stezce jsem ještě nikdy neslyšel(a)

B. Druhá část dotazníku: Základní informace o Zlaté stezce.

Zakroužkujte prosím jednu z možností.

7) Jaká 2 města spolu na prachatické větvi Zlaté stezky obchodovala?

- a) Prachatice – Regensburg
- b) Prachatice – Vídeň
- c) Prachatice – Pasov
- d) Prachatice – Salzburg

8) Jaká nejvýznamnější surovina byla na Zlaté stezce převážena z Německa do Čech?

- a) zlato
- b) santalové dřevo
- c) sůl
- d) měď

9) Kdo po trase Zlaté stezky přepravoval suroviny?

- a) kladší
- b) solnaři
- c) soumaři
- d) převažeči

10) V 16. století obchod na Zlaté stezce zažíval veliký rozkvět. V této době byla Zlatá stezka spolu s městem Prachatice ve vlastnictví jakého významného rodu?

- a) Rožmberků
- b) Schwarzenberků
- c) Eggenberků
- d) Habsburků

11) Poté, co císař Josef I. svým patentem nařídil do Čech dovážet pouze rakouskou sůl, došlo k zániku obchodu na Zlaté stezce. V jakém století to bylo?

- a) v 15. století
- b) v 16. století
- c) v 17. století
- d) v 18. století

12) Zlatá stezka měla tři jednotlivé větve. Jak se tyto jednotlivé větve Zlaté stezky nazývaly?

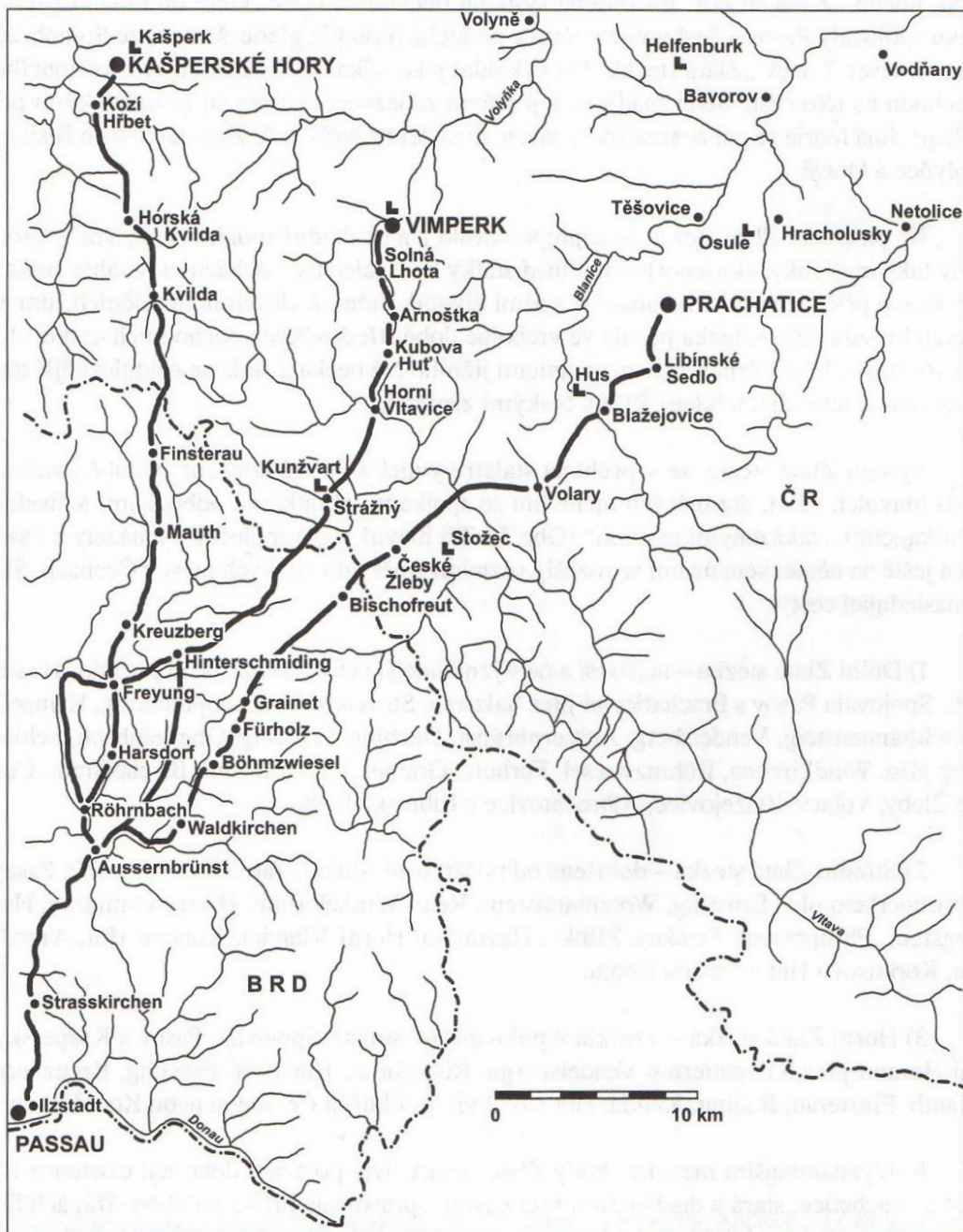
- a) prachatická, vimperská, kašperskohorská
- b) prachatická, pražská, vimperská
- c) prachatická, kašperskohorská, plzeňská
- d) vimperská, kašperskohorská, pražská

Mnohokrát Vám děkuji za spolupráci při vyplnění tohoto dotazníku.

Angelika Tesařová

Příloha č. 1: Dotazník

(Zdroj: vlastní výzkum)

Příloha č. 2: Mapa zobrazující průběh tří větví Zlaté stezky

(Zdroj: KUBŮ, František a Petr ZAVŘEL. *Zlatá stezka: Historický a archeologický výzkum významné středověké obchodní cesty. 1. Úsek Prachatice - státní hranice*. 1. vyd. České Budějovice: Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích, 2007, s. 10. ISBN 978-80-86260-62-4.)

Příloha č. 3: Nalezený hrot kopí pocházející z mladší doby bronzové vystavený v Prachatickém muzeu

(zdroj: foto autora, 2015)

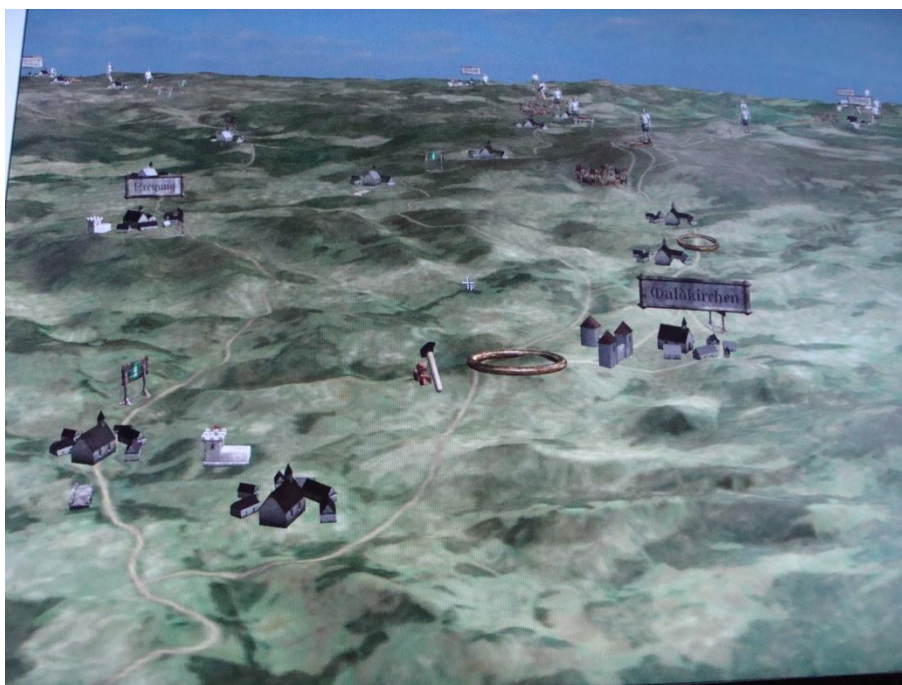
Příloha č. 4: Nalezené podkovy na prachatické větvi Zlaté stezky vystavené v Prachatickém muzeu

(zdroj: foto autora, 2015)

Příloha č. 5: Přepravované druhy zboží po Zlaté stezce vystavené v Prachatickém muzeu

(Zdroj: foto autora, 2015)

Příloha č. 6: Dotykový model Zlaté stezky v Prachatickém muzeu

(Zdroj: foto autora, 2015)

Příloha č. 7: Trojrozměrný model renesančního města Prachatice v Prachatickém muzeu

(Zdroj: foto autora, 2015)

Příloha č. 8: Venkovní expozice Zlaté stezky v Prachatickém muzeu – model soumaru v životní velikosti

(Zdroj: foto autora, 2014)

Příloha č. 9: Soumaři z grainetského soumarského spolku na Slavnostech solné Zlaté stezky v roce 2014

(Zdroj: foto autora, 2014)

Příloha č. 10: Soumarští koně na Slavnostech solné Zlaté stezky v roce 2014

(Zdroj: foto autora, 2014)

Příloha č. 11: Dům v Soumarské ulici čp. 355 v Prachaticích, s motivem soumarů přicházejících do Prachatic

(Zdroj: foto autora, 2015)

Příloha č. 12: Detail motivu přicházejících soumarů do Prachatic

(Zdroj: foto autora, 2015)